

Nr 3 (46) 2022

Течза

ЖИТОМИРСЬКОЇ

**Dzień
Niepodległości
Ukrainy w Żytomierzu**

**День
Незалежності
України в Житомирі**

Фото: Леонід Шевчук

Życzenia dla Jego Ekscelencji Biskupa Ordynariusza diecezji Kijowsko-Żytomierskiej Witalija Krywickiego

Wasza Ekscelencjo!

Czcigodny Księżę Biskupie Witaliju!

Z okazji 50-lecia urodzin pragniemy złożyć życzenia obfitych łask Bożych, dobrego zdrowia na długie lata, pogody ducha, ludzi dookoła życzliwych, spolegliwych i niezawodnych. Niech droga życia będzie drogą ku spełnieniu i świętości, pod nieustającą opieką Matki Bożej Berdyczowskiej.

Schylamy nisko głowy i dziękujemy za Boże Słowo, ofiarną pracę, dobroć i wsparcie.

W imieniu Zarządu

Wiktoria Laskowska

prezes Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie

Życzenia JE biskupowi Witalijowi Krywickiemu składa grupa Polaków z Żytomierza / Найкращі побажання єпископу Віталію Кривицькому передають поляки з Житомира

Nagroda Forum Polonijnego trafiła na Ukrainę

Laureatem jednego z czterech wyróżnień przyznanych podczas XXXI Forum Ekonomicznego został metropolita lwowski, abp Mieczysław Mokrzycki.

Arcybiskup Mieczysław Mokrzycki od pierwszych dni rosyjskiej agresji włączył się działania pomocowe: organizowanie wsparcia uchodźców z Ukrainy, koordynację pomocy humanitarnej, która trafia nad Dniepr z całego świata. W docenieniu zasług na tym polu został uhonorowany nagrodą Polonijnego Forum Ekonomicznego.

Wyróżnienie metropolicie lwowskiemu wręczył gospodarz Forum Polonijnego, wydarzenia odbywającego się w ramach XXXI Forum Ekonomicznego w Karpaczu, pełnomocnik rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak 7 września.

Minister Jan Dziedziczak podkreślił, że Polacy na Ukrainie to nie Polonia. „Oni nigdy z Polski nie wyjechali, od wieków są współgospodarzami ziemi, na której żyją (...) Ale to

Abp Mieczysław Mokrzycki został laureatem nagrody Polonijnego Forum Ekonomicznego / Архієпископ Мечислав Мокшицький отримав нагороду Польського економічного форуму

dziś lojalni obywatele państwa ukraińskiego, zaangażowali się w obronę już od 2014 roku” – powiedział.

Dodał, że Polacy żyjący na Ukrainie włączyli się w działania obronne całym sercem po 24 lutego. „Tą nagrodą chcemy im podziękować, że ofiarnie walczą o wolną i niepodległą Ukrainę, o wolność waszą i naszą. Jesteśmy z was dumni i cały czas za was odpowiedzialni” – zaznaczył pełnomocnik.

Odbierając wyróżnienie, abp. Mokrzycki powiedział, że to nagroda dla wszystkich Polaków, którzy mieszkają poza granicami kraju, zwłaszcza na Ukrainie. „Nagrodę naprawdę dostali ci, którzy dziś nie mogą być z nami, wierni Kościoła katolickiego i ci wszyscy, którzy każdego dnia

w sposób solidarny włączają się w obronę i niesienie pomocy” – mówił metropolita lwowski.

W ubiegłym roku nagrodę Polonijnego Forum Ekonomicznego – przyznaną po raz pierwszy w historii – otrzymali Polacy mieszkający na Białorusi, Andżelika Borys i Andrzej Poczobut

Redakcja

Projekt wspierany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021

Projekt „Polskie media na Ukrainie 2021-2022” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

AKTUALNOŚCI

Kartę Polaka można otrzymać w Polsce
Карту поляка можна отримати в Польщі... 4

Współpraca Śląska i Żytomierszczyzny
Співпраця Сілезії та Житомирщини... 4

POLITYKA

Trzecia wizyta prezydenta Polski na Ukrainie
Третій візит Президента Польщі в Україну... 5

WYDARZENIE

Kongres Polonii za nami
Світовий конгрес польської діаспори за нами... 6

Kresowanie po raz 28. pielgrzymowali do Częstochowy
Кресов'яни в 28-й раз здійснили паломництво до
Ченстохови... 10

PAMIĘTAMY O NICH

Władze Białorusi walczą z polskimi grobami
Білоруська влада бореться
з польськими могилами... 11

Kondolencje
Співчуття... 11

Żytomierzanie oddali hołd pomordowanym
Житомир'яни вшанували пам'ять замордованих... 12

W Katowicach uczczono 85. rocznicę antypolskiej
operacji na Ukrainie
У Катовіце відзначили 85-ту річницю антипольської
операції в Україні... 12

Nowe święto państwowe w Polsce
Нове державне свято в Польщі... 14

Pamiętamy: Walenty Grabowski
Пам'ятаємо: Валентин Грабовський... 16

DOBROCZYNNOŚĆ

Kowalczyk: Ufam, że Ukraińcy przepędzą Rosjan
Ковальчик: Я вірю, що українці проженуть росіян.. 18

Wsparcie Polaków w obwodzie żytomierskim
Підтримка поляків на Житомирщині... 18

SPORT

Sportowa Polonia na zawodach w Łomży
Полонія на спортивних змаганнях у Ломжі... 20

PSYCHOLOGIA

Dziecko w czasie wojny
Дитина на війні... 22

Do wspólnego czytania przez dzieci i dorosłych
Для спільного читання дітьми та дорослими... 23

HISTORIA

Hymny Polski i Ukrainy – co je łączy
Гімни Польщі та України – що їх пов'язує... 24

KULTURA

Narodowe Czytanie 2022 w Żytomierzu
Народне читання 2022 у Житомирі... 26

Tęcza Żytomierszczyzny

kwartalnik mniejszości polskiej na Ukrainie

Założyciel i wydawca

Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie

Kolegium Redakcyjne

mgr Wiktoria Laskowska-Szczur (redaktor naczelna)

mgr Tetiana Petrowska (redaktor)

ks. dk. dr Jacek Pawłowicz

ks. mgr lic. Jarosław Giżycki

prof. dr hab. Wołodmyr Jerszow

dr Irena Kopoć

mgr Elwira Gilewicz

dr Olena Staniszevska

Olga Kolesowa, Oleg Filenko, Aleksander Długosz

Anna Plichta (grafik)

Zdjęcia z archiwum Żytomierskiego Obwodowego ZPU

Redakcja

ul. Teatralna, 17/20, gab. 109–111

10014, Żytomierz, Ukraina

tel. +38 (097) 199 83 08

e-mail: zpuzytomierz@gmail.com

www.zozpu.org

Druk FOP Gembarski O.P. (PD „Żytomyr-Poligraf”)

e-mail: zt_poligraf@i.ua; facebook.com/ztdryk/

Nakład 1000 szt.

Redakcja nie utożsamia się z poglądami autorów nadesłanych materiałów

Веселка Житомирщини

щоквартальник польської національної меншини
в Україні

Засновник і видавець

ГО „Житомирська обласна Спілка поляків України”

Редакційна колегія

маг. Вікторія Ляковська-Щур (головний редактор)

маг. Тетяна Петровська (редактор)

кс. dk. Яцек Павлович

кс. Ярослав Гіжицький

проф. Володимир Єршов

доц. Ірина Копоть

маг. Ельвіра Гілевич

к.н. Олена Станішевська

Ольга Колесова, Олег Філенко, Олександр Длогуш

Анна Пліхта (верстка)

Фотографії з архіву ГО „Житомирська обласна СПУ”

Редакція

вул. Театральна, 17/20, каб. 109–111

10014, м. Житомир, Україна

тел. +38 (097) 199 83 08

e-mail: zpuzytomierz@gmail.com

www.zozpu.org

Друк ФОП Гембарський О. П. (ДП „Житомир-Поліграф”)

e-mail: zt_poligraf@i.ua; facebook.com/ztdryk/

Нakład 1000 прим.

Редакція може не поділяти думки авторів матеріалів

Kartę Polaka można otrzymać w Polsce

Nowe przepisy „zmieniające rozporządzenie w sprawie wyznaczenia wojewody właściwego w zakresie prowadzenia postępowań o przyznanie lub przedłużenie ważności Karty Polaka” Rada Ministrów przyjęła 1 lipca. 15 lipca zostały ogłoszone, a dwa tygodnie później weszły w życie.

Od 30 lipca osoby podlegające przepisom ustawy z 7 września 2007 roku o Karcie Polaka – a więc obywatele Ukrainy, Białorusi i Rosji, a także osoby posiadające w tych państwach status bezpaństwowca – mogą złożyć wniosek i odebrać dokument w Polsce w jednym z szesnastu urzędów wojewódzkich, a nie – jak we wcześniej obowiązujących przepisach – jedynie w konsulatach RP poza granicami Polski.

W ten sposób rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyszedł naprzeciw potrzebom osób polskiego pochodzenia, które w związku zawieszeniem działalności polskich konsulatów – na Ukrainie (z powodu działań wojennych) bądź utrudnionym ich działaniem – na Białorusi i w Rosji nie mogą się ubiegać o wydanie lub przedłużenie ważności Karty Polaka w tych trzech krajach.

Na podstawie nowych przepisów wniosek o Kartę Polaka osoby zainteresowane mogą składać w jednym z szesnastu województw: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, ma-

zowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim zgodnie z miejscem swojego pobytu. Dotyczy to zarówno osób, które już wcześniej miały Kartę Polaka, jak i tych, które będą wnioskować o wydanie KP po raz pierwszy. Dokument będą mogły odebrać tam, gdzie wniosek złożyły.

Karta Polaka traci ważność z dniem wydania jej posiadaczowi dokumentu potwierdzającego nabycie obywatelstwa polskiego albo uzyskania zezwolenia na pobyt stały.

Karta Polaka – informacje ogólne

Karta Polaka jest dokumentem potwierdzającym przynależność do Narodu Polskiego. Osobie, która ją posiada, przysługują uprawnienia wynikające z Ustawy o Karcie Polaka z 7 września 2007 roku.

Kartę Polaka może otrzymać ktoś, kto spełnia następujące warunki:

- wykaże swój związek z polsnością poprzez przynajmniej podstawową znajomość języka polskiego oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów;
- w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej złoży pisemną deklarację przynależności do Narodu Polskiego;
- wykaże, że jest narodowości polskiej lub co najmniej jedno z jego rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej, albo przedstawi zaświadczenie

upoważnionej organizacji polskiej lub polonijnej potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat;

- złoży oświadczenie, że on lub jego wstępni nie repatriowali się z terytorium RP na podstawie umów zawartych przez Polskę w latach 1944-1957 z: Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich;

- ma polskie pochodzenie, które zostało potwierdzone zgodnie z przepisami ustawy z 9 listopada 2000 roku o repatriacji pod warunkiem wykazania się znajomością języka polskiego w stopniu przynajmniej podstawowym.

Podstawa prawna:

z 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2019 r. poz. 1598), Ustawa z 25 czerwca 2015 r. - Prawo konsularne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2141, z 2019 r. poz. 60, 1687), Rozporządzenie Rady Ministrów Dz.U.2022.1498 z 1 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyznaczenia wojewody właściwego w zakresie prowadzenia postępowań o przyznanie lub przedłużenie ważności Karty Polaka.

www.zozpu.org na podstawie
<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/1>

Współpraca Śląska i Żytomierszczyzny

26 lipca odbyło się spotkanie online z wicemarszałką województwa śląskiego Wojciecha Kałuży oraz przewodniczącą Żytomierskiej Obwodowej Administracji Wojskowej Witalija Buneczki.

Polska prężnie weszła do pierwszej dziesiątki największych partnerów handlowych obwodu żytomierskiego. „Jestem przekonany, że istnieje wiele możliwości rozszerzenia współpracy międzyregionalnej. Województwo śląskie postrzegamy przede wszystkim jako dobrych przyjaciół i rzetelnych partnerów”, – powiedział Witalij Buneczko podczas spotkania.

Wojciech Kałuża poinformował, że województwo śląskie wsparło do tej pory ponad 100 000 uchodźców oraz skierowało do obwodu żytomierskiego transporty pomocy humanitarnej z lekami, żywnością i środkami czystości.

Spotkanie online /
Під час зустрічі
онлайн

wolnej Ukrainy nie może być wolnej Polski». Dziękuję za wsparcie, za to, że nie stojicie z boku. Razem jesteście siłą!”- zauważył Buneczko.

Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków między wo-

jewódzstwem śląskim i obwodem żytomierskim funkcjonuje z powodzeniem od blisko siedmiu lat. Na terenie Żytomierszczyzny działa 30 przedsiębiorstw z polskim kapitałem, które zapewniają miejsca pracy dla prawie 10 tys. mieszkańców regionu. Łączna kwota zaangażowanego polskiego kapitału to ponad 2 mln dolarów.

Przewodniczący Buneczko zaprosił również wicemarszałką Kałużę do udziału wraz z innymi partnerami międzynarodowymi w odbudowie szkół, przedszkoli i instytucji społecznych.

„Jak słusznie podkreślił prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski, Rosja zniszczyła dawne sprzeczności między Ukrainą a Polską i potwierdziła wielką prawdę – »bez

www.zozpu.org

Prezydent
Polski
Andrzej Duda
i prezydent
Ukrainy
Wołodymyr
Zelenski
w Kijowie /
Президент
Польщі
Андрей Дуда
та Президент
України
Володимир
Зеленський
у Києві

Trzecia wizyta prezydenta Polski na Ukrainie

Andrzej Duda pojechał do Kijowa na zaproszenie prezydenta Wołodymyra Zelenskiego. Obaj przywódcy rozmawiali o sytuacji na Ukrainie oraz uczestniczyli w posiedzeniu Platformy Krymskiej.

Drugi szczyt Platformy Krymskiej – zainicjowanego w ubiegłym roku przez prezydenta Wołodymyra Zelenskiego forum przywódców państw i organizacji międzynarodowych – odbył się w Kijowie 23 sierpnia (pierwszy miał miejsce 23 sierpnia 2021 roku). Celem międzynarodowego forum jest doprowadzenie do przywrócenia integralności terytorialnej Ukrainy oraz zakończenia nielegalnej okupacji Krymu przez Federację Rosyjską, która trwa od 2014 roku.

W drugim szczycie Platformy Krymskiej wzięli udział przedstawiciele 60 państw i organizacji międzynarodowych, m.in. 16 prezydentów i 20 premierów. Ze względów bezpieczeństwa przeprowadzono go w trybie online. Andrzej Duda jako jedyny zagraniczny prezydent uczestniczył w spotkaniu osobiście.

Premier Kanady Justin Trudeau zapowiedział rozszerzenie sankcji wobec Rosji. Mają dotyczyć 62 oficjeli i jednego zakładu zbrojeniowego. Parę dni wcześniej Kanada przekazała Ukrainie ostatnią transzę kredytu w wysokości 450 mln dolarów kanadyjskich (348,1 mln dolarów amerykańskich) na zakup paliwa na zimę.

Kanclerz Niemiec Olaf Scholz zadeklarował, że Niemcy wraz z Japonią dostar-

czą Ukrainie 60 mln dolarów na budowę spichlerzy.

Sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg zapewnił, że wsparcie dla Ukrainy będzie trwać tak długo, jak będzie to potrzebne.

Prezydent Estonii Alar Karis wezwał do osądzenia wszystkich, którzy mają związek ze zbrodniami popełnionymi podczas wojny Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie. Zaapelował o podjęcie wysiłków, aby agresywne działania kosztowały Rosję więcej, zwłaszcza do zwiększenia presji sankcyjnej.

Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen powiedziała, że Rosja wykorzystała Krym do testowania represyjnych metod.

Uczestnicy spotkania przyjęli wspólne oświadczenie, w którym wezwali Rosję do natychmiastowego i bezwarunkowego wycofania wszystkich swoich sił zbrojnych i sprzętu wojskowego z całego terytorium Ukrainy w jej granicach uznanych przez społeczność międzynarodową.

Jak poinformował cytowany przez Interfax przewodniczący Rady Najwyższej Rusłan Stefanczuk, następny szczyt Platformy Krymskiej odbędzie się jeszcze w tym roku, 24 października, w Zagrzebiu w Chorwacji. Już nie zdalnie, lecz przy bezpośredniej obecności przedstawicieli państw i organizacji.

W czasie jednodniowej wizyty prezydent Andrzej Duda spotkał się z prezydentem Wołodymyrem Zelenskim. Roz-

**Szczyt Platformy Krymskiej /
Саміт Кримської платформи**

Kongres Polonii za nami

W Warszawie w dniach 3-6 września odbył się Światowy Kongres „Kraj – Emigracja”. Nad wydarzeniem organizowanym przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” honorowy patronat objął prezydent Andrzej Duda.

W trzydniowych obradach, które toczyły się na Zamku Królewskim, w gmachu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Centrum Olimpijskim, uczestniczyło ponad 350 Polaków z 34 krajów z sześciu kontynentów.

Spotkanie inauguracyjne na Zamku otworzył sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Dera. W imieniu marszałek Sejmu Elżbieta Witek gości powitał zastępca szefa Kancelarii Sejmu Christian Młynarek. Do przedstawicieli środowisk polonijnych marszałek skierowała list.

„Spotykają się państwo na Zamku Królewskim, co niewątpliwie ma wymowę symboliczną. W jego odbudowę wielki wkład wnieśli bowiem Polacy z różnych kontynentów, dając świadectwo więzi z krajem pochodzenia przodków. Ta więź i ofiarność pozostawały zawsze charakterystyczną cechą polskiej diaspory. Ich wyrazem było też wsparcie dążeń Polaków do wolności, demokracji i suwerenności” – napisała Elżbieta Witek.

Listy do organizatorów i uczestników Kongresu napisali także prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki i minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Arkady Rzegocki, szef służby zagranicznej, politolog i profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, ambasador RP w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w latach 2016-2021.

Uroczystą mszą świętą w warszawskiej katedrze św. Jana pod przewodnictwem arcybiskupa metropolity warszawskiego, kard. Kazimierza Nycza w intencji ojczyzny i przedstawicieli środowisk polonijnych rozpoczął się drugi dzień Kongresu „Kraj – Emigracja”.

Obrady kontynuowano w Sali Kolumnowej Sejmu RP. Należy podkreślić, że wydarzenie stanowi platformę wymiany wiedzy, informacji i doświadczeń największych organizacji polonijnych oraz przedstawicieli polskich władz, świata biznesu i nauki.

Prezydenty Polski i Ukrainy podczas Inauguracyjnego Szczytu Platformy Krymskiej w Kijowie / Президенти Польщі та України під час інавгураційного саміту Кримської платформи у Києві

mowa dotyczyła wsparcia militarnego, gospodarczego i politycznego Ukrainy.

„Już po raz trzeci od rozpoczęcia inwazji Rosji na naszą ziemię na pełną skalę, w ważnym dla wszystkich Ukraińców dniu witam w Kijowie wielkiego przyjaciela Ukrainy Andrzeja Dudę. Andrzej, twoja wizyta po raz kolejny potwierdza, że Ukraińcy i Polacy to naprawdę braterskie narody. Dziękuję za silne i niezmiennie wsparcie” – powiedział Wołodymyr Zełenski.

Andrzej Duda zadeklarował, że Ukraina i Ukraińcy mogą liczyć na Polskę i Pola-

ków. „Chcę wyrazić wielki szacunek dla narodu ukraińskiego za jego niezwykle bohaterstwo, z jakim broni swojej ojczyzny. Chcę, żeby byli przekonani o tym, że Polska i Polacy są z nimi i będą ich wspierali do ostatniego dnia ich walki” – zapewnił polski prezydent.

Wizyta Andrzeja Dudy miała miejsce w przeddzień Dnia Niepodległości Ukrainy i była piątym w tym roku i trzecim od początku wojny spotkaniem prezydentów obu krajów.

Tetiana Petrowska

Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski w obecności prezydenta RP Andrzeja Dudy otworzył Aleję Odwagi na Placu Konstytucji w Kijowie / Президент України Володимир Зеленський у присутності Президента Республіки Польща Андрей Дуди відкрив Алею сміливості на площі Конституції в Києві

Inauguracja Światowego Kongresu „Kraj-Emigracja” miała miejsce na Zamku Królewskim w Warszawie / Урочисте відкриття Всесвітнього конгресу "Країна – еміграція" проходило в Королівському замку у Варшаві

Wieczorem uczestnicy wydarzenia zostali zaproszeni do Otrębusów, gdzie odbył się koncert Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze”.

Trzeci a zarazem ostatni dzień kongresu wypełniły panele dyskusyjne prowadzone w Centrum Olimpijskim im. Jana Pawła II, siedzibie Polskiego Komitetu Olimpijskiego, z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych, reprezentantów nauki oraz ekspertów. Debaty były poświęcone zagadnieniom bezpieczeństwa, gospodarki, tożsamości kulturowej, budowania wspólnoty Polaków na świecie i wielu innym określającym naszą tożsamość i perspektywy rozwoju. Podczas dyskusji poruszono takie tematy jak miejsce i rola Polski na arenie międzynarodowej; czy tożsamość narodowa w XXI wieku jest jeszcze zjawiskiem pozytywnym i potrzebnym?, państwo a polityka tożsamościowa i historyczna. Katolicyzm (również „kulturowy”), jako element polskiej tożsamości, jak skutecznie budować tożsamość w świecie nowych technologii?; jak poprawić konkurencyjność polskich firm na świecie?; wyzwania dla polskiej polityki ochrony dziedzictwa narodowego – jej specyfika na Zachodzie i Wschodzie; jak promować Polskę, jako markę gospodarczą?

W jednym z paneli w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę podkreślono ważną rolę Polski w niesieniu pomocy uchodźcom oraz pomocy humanitarnej skierowanej do miejsc objętych działaniami wojennymi.

Na zakończenie obrad uczestnicy przyjęli „Apel do Polonii Świata”.

W wydarzeniu wzięła też udział liczna grupa Polaków z Ukrainy: delegacja z Żytomierszczyzny w składzie prezes Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie Wiktoria Laskowska i redaktor programu TV „Polacy Żytomierszczyzny” Olga Kolesowa, ze Związku Polaków na Ukrainie Antoni Stefanowicz i Lesia Jermak, z Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie prezes

Sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Dera złożył gratulacje prezesowi Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Dariuszowi Piotrowi Bonisławskiemu / Державний секретар канцелярії Президента Польщі, Анжей Дера привітав голову товариства «Спільнота польська» Даріуша Пьотра Bonіславського

Elżbieta Korowiecka i Maria Siwko, z Partii Polaków Ukrainy prezes Stanisław Kostecki, prezes Związku Przedsiębiorców Polaków Ukrainy Włodzimierz Szczepaniak i Włodzimierz Miedzianowski.

Warto nadmienić, że Światowy Kongres „Kraj – Emigracja” odbył się w 32. roczni-

Uczestnicy Światowego Kongresu „Kraj-Emigracja” / Учасники Всесвітнього конгресу "Країна – еміграція"

**Delegacja z Ukrainy na „Światowym Kongresie „Kraj – Emigracja” w Warszawie /
Делегація з України на Всесвітньому конгресі «Країна – еміграція» у Варшаві**

ce pierwszego oficjalnego spotkania reprezentantów całego polskiego narodu, czyli przedstawicieli organizacji polonijnych i polskich z 22 krajów świata – wśród nich delegacji z Ukrainy pod przewodnictwem prezesa ZPU Stanisława Szałackiego – oraz przedstawicieli Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, które odbyło się w październiku 1990 roku w Rzymie pod duchowym patronatem Jana Pawła II. Przed uczestnikami zjazdu stało wyzwanie odbudowania zaufania między Polską a Polonią i Polakami za granicą, zasypania podziałów i uczynienia wszystkich na powrót jednym narodem, prawdziwą Wspólnotą.

Uroczyste spotkanie przedstawicieli Polaków ze Wschodu i Zachodu oraz z kraju rozpoczęło się mszą św. w bazylice Świętego Piotra sprawowaną przez prymasa Polski, kard. Józefa Glempa, delegata prymasa Polski ds. duszpasterstwa emigracji, bp. Szczepana Wesołego, biskupa płockiego Zygmunta Kamińskiego oraz kilkudziesięciu polskich kapłanów obecnych w Rzymie.

Wszyscy uczestnicy konferencji zostali przyjęci na audiencji prywatnej u Ojca Świętego. Jan Paweł II zwrócił się do rodaków:

„Drodzy Bracia i Siostry, umiłowani Rodacy,

**W obradach Kongresu wzięli udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych Polski /
В роботі конгресу взяли участь представники вищої державної влади Польщі**

Z Polonią z całego świata spotykałem się wiele razy: tu, w Rzymie, i w innych miejscach, ale takiego spotkania jak dzisiejsze jeszcze nie było. Posiada ono charakter wyjątkowy. Razem zgromadziła się Polonia, Polacy zamieszkali za granicą oraz przedstawiciele z Kraju. (...)

**Uroczysta msza święta w warszawskiej katedrze św. Jana w intencji ojczyzny i uczestników Kongresu /
Урочиста меса у варшавському кафедральному соборі св. Іоанна за Вітчизну та учасників конгресу**

Powiedziałem na wstępie, że jest to spotkanie wyjątkowe, gdyż jest wynikiem nowej sytuacji, w jakiej znalazła się Polska, Europa i cały świat. Jest to spotkanie szczególne, bo został nawiązany pierwszy oficjalny kontakt z Polonią i Polakami z całego świata. Przypominają mi się słowa, jakie wypowiedziałem do Polaków w Londynie w dniu trzydziestym maja 1982 roku. Mówiłem wówczas: nie można o Was myśleć, wychodząc od pojęcia »emigracja«, trzeba myśleć, wychodząc od rzeczywistości »ojczyzna«. (...)

Dzisiaj są wśród nas obecni Polacy, delegaci Polaków zamieszkałych na Litwie, Łotwie, Białorusi, Ukrainie, w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Rumunii. Nie są oni emigracją, ale zechcieli uczestniczyć w tym spotkaniu Polonii i Polaków. Do nich kieruję gorące słowa powitania, cieszę się wspólnie z nimi i razem z nimi dziękuję Bogu serdecznie za ten upragniony dar spotkania. Wasza historia nacechowana jest tragizmem. Zachowaliście jednak wiarę ojców. Łączy was tradycja wieloletniej, heroicznej walki o utrzymanie własnej narodowości. Jesteście bogaci doświadczeniami lat walki o zachowanie i umocnienie swej tożsamości. Nigdy nie zapomnieliście o ojczyźnie dzięki waszemu przywiązaniu do polskiej tradycji i legendarnemu wprost patriotyzmowi. (...)

Możemy być dumni z tego, co mamy. Dlatego tak bardzo ważne jest, by czuć się Polakiem, mieć świadomość polskich korzeni, które sięgają tysiąca lat, a czerpią swą siłę z chrześcijańskiej wiary i kultury europejskiej. Świadomość tych związków, a zarazem świadomość wartości własnej kultury pomogą nam właściwie ocenić samych siebie i zwiększą poszanowanie kultury innych narodów. Jesteśmy odpowiedzialni za Pol-

Atrakcją artystyczną Kongresu był koncert Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” / Родзинкою конгресу став концерт Національного народного ансамблю пісні і танцю «Мазовське»

Trzeci dzień Kongresu wypełniły panele dyskusyjne prowadzone w Centrum Olimpijskim / Третій день конгресу відбувся в Олімпійському центрі, де проходили обговорення та дискусії

skę, za to, co ona stanowi, i za to, co od niej otrzymaliśmy i otrzymujemy. (...)

Ojczyzna, to nasza wspólna matka, to nasz wielki zbiorowy obowiązek. Jesteśmy za nią odpowiedzialni.

Wszystkich polecam Bogu w modlitwie i proszę Panią Jasnogórską, aby opiekowała się naszą ojczyzną i wszystkimi Polakami w kraju i poza jego granicami".

Opracowała **Wiktoria Laskowska**

Kresowianie po raz 28. pielgrzymowali do Częstochowy

Pątnicy złożyli na Jasnej Górze wotum – replikę pomnika Ofiar Wołynia, który wznosi się w Lublinie. Dla pielgrzymów z Kresów Wschodnich wizyta w Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej była okazją do modlitwy o pokój na Ukrainie.

Co roku, w pierwszą niedzielę lipca, Kresowianie z całego świata pielgrzymują przed oblicze Najświętszej Maryi Panny Jasnogórskiej na Światowy Zjazd i Pielgrzymkę Kresowian. W tym roku spotkali się 3 lipca w sali Ojca Kordeckiego na Jasnej Górze. Mszy św. rozpoczynającej zjazd przewodniczył ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski, kapelan Kresowian, działacz środowisk kresowych.

W pielgrzymce uczestniczyli Kresowianie i ich potomkowie, przedstawiciele organizacji kresowych, patriotycznych i niepodległościowych. Wśród zaproszonych gości znaleźli się szef Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk oraz delegacja Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie.

Pielgrzymi zanoszą prośby o Boże błogostawieństwo dla Polaków mieszkających na Kresach. W tym roku w sposób szczególny modlili się także o pokój na Ukrainie. Kresowianie nie od dziś zwracają uwagę, że pełne pojednanie między narodami nie jest możliwe bez rozliczenia trudnej historii. Ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski podkreślił, że relacje między oboma narodami muszą być budowane na prawdzie.

„Szczególnie modlimy się za tych Polaków, którzy zostali na Kresach. Ze względu na sytuację, jaka jest teraz na Ukrainie (gdzie również jest wielu Polaków), modlimy się o pokój. A także o to, żeby relacje polsko-ukraińskie były zbudowane na prawdzie i pamięci. Sprawą, która zawsze wszystkich boli, jest fakt, że do dzisiaj obowiązuje zakaz pochówku ofiar ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów. Nasze środowisko liczy, że politycy w końcu po 30 latach wolnej Polski i wolnej Ukrainy pozwolą pochować ofiary” – powiedział ks. Isakowicz-Zaleski.

XXVIII Światowy Zjazd i Pielgrzymka Kresowian na Jasnej Górze / XXVIII Світовий конгрес і паломництво кресов'ян на Ясній Горі

Obrady Światowego Zjazdu Kresowian na Jasnej Górze w Częstochowie / Під час Світового конгресу кресов'ян на Ясній Горі у Ченстохові

Tradycyjnie podczas pielgrzymki miał miejsce marsz pokoleń kresowych. Do Kaplicy Pamięci Narodu pielgrzymi przekazali wotum – replikę odsłoniętego w Lublinie w 2018 roku pomnika Ofiar Wołynia, by przypomnieć o ofercie życia, jaką złożyli Polacy na Kresach. Pod tablicami poświęconymi Polakom zamordowanym na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1939-1947 oraz Ukraincom udzielającym Polakom pomocy odbył się Apel Pamięci.

W zjeździe i pielgrzymce uczestniczył minister Michał Wójcik, który w podziękowaniu za przygotowanie ogólnopolskiego konkursu historycznego „Wołyń – pamięć pokoleń” uhonorowany został przez Światowy Kongres Kresowian wyróżnieniem Praemium Honoris Cresovianae. Na zjeździe podsumowano I edycję „Wołyń – pamięć pokoleń”, zakończoną w marcu tego roku. Konkurs, stawiający sobie za cel m.in. przybliżenie młodzieży historii Polskich Kresów Wschodnich, ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy o ofiarach ludobójstwa dokonanego na Polakach na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej przez ukraińskich nacjonalistów, jest skierowany do uczniów ostatnich klas szkół podstawowych i szkół średnich.

Danuta Skalska, rzecznik Światowego Kongresu Kresowian, organizatora konkursu, zwróciła uwagę na to, jak ważne jest przypominanie młodemu pokoleniu o ogrom-

nym dziedzictwie naukowym i kulturowym, jakie Polska zawdzięcza Polakom urodzonym na Kresach.

„Kiedy ten młody człowiek sobie uświadomi, że tam właśnie, na Wileńszczyźnie, na Kresach Wschodnich, na ziemi lwowskiej, tam rodziły się wspaniałe talenty, które dzisiaj składają się na chwałę Polski w każdej dziedzinie nauki, kultury i literatury. No przecież najwięksi polscy matematycy o światowej sławie pochodzą ze Lwowa. Młodzi ludzie tego nie wiedzą, a wiedzieć powinni. Mam nadzieję, że dzięki takim zjazdom, dzięki nagłaśnianiu i zajęciom w szkołach, [...] że potem to już tylko krok, żeby młody człowiek sięgnął do Internetu i się zainteresował, że tam też jest Polska” – zauważyła Danuta Skalska.

Zjazd zakończono Koncertem Jasnogórskim „Serce Kresów – Tobie Polsko” z udziałem m.in. Kapeli Tońko z Dynowa i Chóru Kameralnego Wratislavia pod dyrekcją Romualda Trembickiego.

Światowy Zjazd i Pielgrzymkę Kresowian zorganizowały Światowy Kongres Kresowian, Towarzystwo Miłośników Lwowa – Bytom, Stowarzyszenie Upamiętnienia Ofiar Zbrodni Ukraińskich Nacjonalistów – Wrocław, Patriotyczny Związek Organizacji Kresowych i Kombatantkich Warszawa. Wydarzenie dofinansowano ze środków budżetu Województwa Śląskiego.

Tetiana Petrowska

Władze Białorusi walczą z polskimi grobami

Reżim Łukaszenki zrównał z ziemią mogiły żołnierzy Armii Krajowej w Mikuliszkach w rejonie oszmiańskim. Wcześniej nieznanymi sprawcami zbezczeszcili upamiętnienia polskich bohaterów nieopodal miejscowości Jodkiewicze w rejonie brzostowskiem.

W Mikuliszkach na północnym wschodzie obwodu grodzieńskiego władze białoruskie z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu zrównały z ziemią kwaterę poległych w 1944 roku żołnierzy III i VI Brygady Armii Krajowej.

„Barbarzyński akt państwowego wandalizmu wobec grobów żołnierzy Armii Krajowej na Białorusi. Jak poinformował Marek Zaniewski, wiceprezes ZPB, kwatera żołnierzy AK w miejscowości Mikuliszki została zrównana z ziemią! To musi spotkać się ze stanowczą reakcją władz Polski” – napisał na Twitterze poseł na Sejm RP Robert Tyszkiewicz.

Miejsce pamięci usytuowane było na skraju wsi Mikuliszki na malowniczym wzgórzu, zasłonięte od tyłu kępą rosnących za żołnierską kwaterą drzew. Sama kwatera miała kształt prostokąta z wybetonowaną powierzchnią, w której wmurowane były 22 krzyże. Na większości z nich można było przeczytać imiona i nazwiska żołnierzy, chowanych tutaj w różnych okresach 1944 roku, zarówno przed, jak i po operacji o kryptonimie Ostra Brama, którą przeprowadziły w dniach 7-15 lipca w celu

odbicia Wilna z rąk niemieckich oddziały Armii Krajowej.

Pośrodku kwatery między żołnierskimi krzyżami wznosił się mурowany obelisk, na którym znajdowała się wykonana z metalu tablica z napisem: „Żołnierzom III i VI Brygady Armii Krajowej Okręgu Wileńskiego poległym w 1944 r.”.

Jak podkreślił portal Związku Polaków na Białorusi znadniemna.pl: „Zburzona w sposób barbarzyński kwatera żołnierzy AK została zbudowana dzięki staraniom środowisk byłych akowców 3 i 6 Brygady Armii Krajowej. Koszty budowy dofinansowała Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa”.

Kwaterę otwarto i poświęcono w czerwcu 1992 roku. Przez dłuższy czas opiekowała się nią mieszkanka wsi Mikuliszki Józefa Pietkiewicz. Później opiekę nad miejscem pamięci sprawowali działacze ZPB z Oszmiany i Smorgoni.

Był to kolejny akt zbezczeszczenia polskich grobów wojennych na Białorusi. Wcześniej, 27 czerwca, tygodnik ZPB „Głos znad Niemna” przekazał informację, którą otrzymał od swojego czytelnika, że ze zbiorowego grobu nieopodal Jodkiewicze pod Brzostowicą, również na Grodzieńszczyźnie, odsunięto płyty nagrobne i wykopano szczątki dwóch nieznanymi żołnierzy poległych podczas wojny polsko-bolszewickiej (1919-1921) oraz żołnierza Armii Krajowej. Jak podał czytelnik gazety, sprawcy są nieznanymi. Jednak w obliczu zburzenia cmentarza w Mikuliszkach

← Tweet

Robert Tyszkiewicz
@RTyszkiewicz

! Barbarzyński akt państwowego wandalizmu wobec grobów żołnierzy Armii Krajowej na Białorusi ! Jak poinformował Marek Zaniewski, wiceprezes ZPB, kwatera żołnierzy AK w miejscowości Mikuliszki została zrównana z ziemią! To musi spotkać się ze stanowczą reakcją władz Polski.

Translate Tweet

można przypuszczać, że dokonano tego na polecenie reżimu Łukaszenki.

Władze Białorusi od 25 marca 2021 roku przetrzymują w areszcie śledczym Andrzeja Poczobuta, polskiego dziennikarza i działacza z Grodna. Postawiono mu zarzuty „rehabilitacji nazizmu” – w rzeczywistości jako członek Zarządu Głównego Związku Polaków na Białorusi popularyzował wiedzę o działaniach Armii Krajowej na Białorusi, zwłaszcza Grodzieńszczyźnie.

Według Łukaszenki i jego Prokuratury Generalnej Armia Krajowa była formacją nazistowską. Z kolei rok 2022 został uznany przez władze białoruskie Rokiem Pamięci Historycznej. W najbliższym czasie można się spodziewać oficjalnego oświadczenia reżimu w sprawie zbezczeszczonej polskiej kwatery wojennej.

www.zozpu.org

Kondolencje

Państwu Genadijowi i Swietłanie Galeckim wyrazy głębokiego żalu i współczucia z powodu utraty syna Włodzimierza, który zginął, bohatercko broniąc ojczyzny, składa Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie. Z Rodziną, Bliskimi i wszystkimi, którzy cierpią po śmierci śp. Włodzimierza, łączymy się w bólu.

ГО «Житомирська обласна Спілка поляків України» висловлює щирі співчуття Галецьким Геннадію та Світлані з приводу героїчної загибелі сина, захисника України – Володимира. У цю гірку мить поділяємо горе вашої родини та разом з Вами схилиємо голову в глибокій скорботі.

Герої не вмирають, вони назавжди залишаються в наших серцях.
Вічна пам'ять і слава воїну, який захищав Батьківщину та кожного з нас!

W imieniu Polaków z Żytomierszczyzny
Prezes Wiktoria Laskowska

Włodzimierz Galecki miał 24 lata. Msza żałobna za duszę zmarłego odbyła się w Sanktuarium Matki Boskiej Szkaplerznej w Berdyczowie 18 września. Został pochowany na cmentarzu miejskim.

Żytomierzanie oddali hołd pomordowanym

W 85. rocznicę rozpoczęcia tzw. operacji polskiej NKWD członkowie Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie uczcili pamięć ofiar represji stalinowskich przy poświęconym im pomniku.

Tragiczny w skutkach rozkaz operacyjny nr 00485 wydany przez szefa NKWD Nikołaja Jeżowa, uruchamiający „operację polską”, zapoczątkował masową eksterminację Polaków mieszkających w Związku Sowieckim. Była to największa i najbardziej krwawa z tzw. operacji narodowościowych przeprowadzonych w ZSRS przez reżim stalinowski w latach 1937-1938.

Polacy byli w Związku Sowieckim najbardziej prześladowaną mniejszością narodową. Jak podaje historyk rosyjskiego pochodzenia Mikołaj Iwanow, autor książki „Zapomniane ludobójstwo”, w 1937 roku Polak stawał 36 razy częściej przed plutonem egzekucyjnym niż obywatel ZSRS innej narodowości. W ciągu niespełna 16 miesięcy aresztowano ponad 143 tys. osób narodowości polskiej będących obywatelami ZSRS, osądzono prawie 140 tys., w tym na śmierć skazano co najmniej 111 091 (dane za: Memoriał).

Na Żytomierszczyźnie represje dotknęły 41 847 osób. W Żytomierzu nie było dnia, by ktoś nie opłakiwał swoich bliskich. Każda polska rodzina doświadczyła prześladowań.

**Uroczystości z okazji 85. rocznicy wielkiego terrorku w Żytomierzu, 11 sierpnia 2022 r. /
Заходи до Дня вшанування жертв з нагоди 85-ї річниці великого терору в Житомирі, 11 серпня 2022 р.**

Jak wspominała Wiktoria Laskowska: „Moi dziadkowie zostali aresztowani i bestialsko zamordowani. A reszta rodziny stała się »wrogami ludu«. Babcia nigdy nie wyrzekała się dziadka i została zesłana z mamą i ciotką do Kazachstanu. Rodziny czekały na powrót swoich bliskich, nie wiedziały, że dawno zostali zamordowani. Tak bolszewicy utrzymywali w pokorze cały naród”.

W miejscu, gdzie odbyła się uroczystość, spoczywają szczątki 19 190 osób zamordowanych przez NKWD w latach 1937-1938 r. z całej Żytomierszczyzny: Ukraińców – 8 622, Polaków – 6 802, Niemców – 2 577, Żydów – 469, Rosjan – 319, Czechów – 176, Białorusinów – 101, Łotyszów i Romów – po 36, Litwinów – 11, Moldawian i Węgrów – po 8, Estończyków – 5, Chorwatów – 4, Tatarów i Austriaków – po 2 oraz przedstawicieli innych mniejszości narodowych.

Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie co roku czci pamięć ofiar represji. Podejmuje starania, by osoby te uhonorować tablicą pamiątkową.

Wiktoria Laskowska-Szczur

W sejmiku śląskim została zaprezentowana wystawa planszowa „Pamięć i odpowiedzialność: »Operacja polska« NKWD na Żytomierszczyźnie w latach 1937-1938”. Przygotowana w oparciu o materiały państwowych i prywatnych archiwów upamiętnia masowe represje wobec ludności polskiego pochodzenia mieszkającej na terenie Ukraińskiej SRS.

W otwarciu ekspozycji uczestniczyli marszałek województwa śląskiego Jakub Chelstowski, przewodniczący sejmiku województwa śląskiego Jan Kawulok, członkowie zarządu i radni województwa śląskiego oraz rzecznik Światowego Kongresu Kresowian Danuta Skalska, redaktor Lwowskiej Fali Polskiego Radia Katowice.

Wiktoria Laskowska zaznajomiła obecnych z historią ludobójstwa dokonanego przez NKWD na sowieckiej Ukrainie. Pochodząca z Żytomierza sopranistka Katarzyna Kłowska-Bakalczuk, laureatka wielu międzynarodowych konkursów i festiwali, wykonała pieśń „Ave Maria” Giulia Cacciniego.

„Operacja polska” przeprowadzona przez NKWD w latach 1937-1938 to bez wątpienia jedna z największych zbrodni o znamionach ludobójstwa w historii Europy XX wieku. Polacy mieszkający w ZSRS w okresie wielkiego terrorku stali się ofiarami krwawej czystki. Słowa „Polak” i „wróg ludu” brzmiały w tym czasie w uszach przeciętnego obywatela Związku Sowieckiego prawie jak synonimy.

Na mocy rozkazu nr 00485 z 11 sierpnia 1937 roku wydanego przez ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Nikołaja Jeżowa i zatwierdzonego przez Stalina oraz Biuro Polityczne WKP(b), pod fałszywymi zarzutami, m.in. przynależności do nieistniejącej (została rozwiązana kilkanaście lat wcześniej) Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) mającej rzekomo prowadzić działalność szpiegowsko-wywrotową na rzecz Polski czy współpracy z wywiadami innych państw skazano – według dokumentów NKWD – przynajmniej 139 835 osób, z czego zamordowano – najczęściej strzałem w tył głowy – nie mniej niż 111 091 osób narodowości polskiej będących obywatelami ZSRS. Drugie tyle deportowano do Kazachstanu i na Syberię.

„Operacja polska” zmierzała do eksterminacji całej mniejszości polskiej, do eliminacji wszystkich śladów polskości w Związku Sowieckim. Żaden Polak żyjący na terenie ZSRS nie mógł spać spokojnie, praktycznie każdy mógł być narażony na represje, zostać zatrzymany albo wywiezio-

W Katowicach uczcili 85. rocznicę antypolskiej operacji na Ukrainie

z punktu widzenia historii, filozofii i prawa. Materiały udostępniły archiwa żytomierskie: Archiwum Państwowe Obwodu Żytomierskiego, Archiwum Centrum Informacyjnego Urzędu Spraw Wewnętrznych Ukrainy w Obwodzie Żytomierskim, Branżowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy oraz osoby prywatne, które na prośbę twórców wystawy przyniosły zdjęcia i osobiste pamiątki zachowane z czasów represji.

Ekspozycję zorganizował Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie przy wsparciu finansowym Konsulatu Generalnego RP w Winnicy. Wystawa była pokazywana podczas odbywających się w 2017 roku pod patronatem marszałka Senatu RP X Dni Kultury Polskiej w Żytomierzu, rok później zaprezentowano ją na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Patronat nad uro-

Prezentacja wystawy planszowej „Pamięć i odpowiedzialność: »Operacja polska« NKWD na Żytomierszczyźnie w latach 1937-1938” w sejmiku śląskim, Katowice / Під час презентації виставки «Пам'ять і відповідальність»: Польська операція «НКВД на Житомирщині в 1937-1938 роках» у Сілезькому сейміку, Katowice

ny. Wśród ofiar enkawudystów byli polscy jeńcy wojenni, którzy pozostali w Związku Sowieckim, zbiegowie, emigranci i więźniowie polityczni z Polski, księża, inteligencja, naukowcy, wykładowcy i nauczyciele, działacze polscy, rolnicy, pracownicy służby leśnej i rzemieślnicy.

Po aresztowaniu prawie 150 tys. Polaków rozpoczęto represje wobec ich rodzin, „wobec żon zdrajców ojczyzny, członków prawicowo-trockistowskich organizacji, skazanych przez sąd wojskowy i wojskowe trybunały”, jak podawano w uzupełnieniu rozkazu Jeżowa z 15 sierpnia 1937 roku o nr 00486. Za urojone winy mężów żony i matki, a także starsze dzieci skazywano na łagry, młodsze odbierano rodzinom i wysyłano do specjalnych dziecięcych kolonii i domów dziecka. Represjom poddawano nawet kobiety rozwiedzione, konfiskowano majątki, odbierano mieszkania.

Na Żytomierszczyźnie, gdzie wówczas mieszkało najwięcej Polaków na całej Ukrainie, prześladowania dotknęły 41 847 osób. Do dziś „operacja polska” i łączące się z nią represje to bolesny temat. Niemal każda rodzina ma wśród bliskich osoby pokrzywdzone – rodziców, dziadków czy pradiadków – i do dziś przeżywa tragiczne wydarzenia sprzed lat.

W Żytomierzu, w miejscu stalinowskich egzekucji i pochówków, stoi krzyż. Upamiętnia ok. 20 tys. ofiar terroru stalinowskiego,

Uczestnicy oraz goście uroczystości / Учасники та гості заходу

wśród których ok. 7 tys. było Polakami, pozostali to Ukraińcy oraz przedstawiciele innych narodowości. Oskarżonych o antysowiecką działalność i współpracę z POW zwożono z całej Żytomierszczyzny do siedziby NKWD w Żytomierzu. Na miejscu ogłaszano „sprawy” i wyroki tzw. trójki. Egzekucje odbywały się w Żytomierzu. Ciała były wywożone w nocy na obrzeża miasta, zrzucane do dołów i zakopywane.

Treść plansz wystawy daje dobitne świadectwo tamtych wydarzeń. Inicjatorzy ekspozycji – grupa naukowców i działaczy społecznych z Żytomierza – podeszli do tematu antypolskiej operacji na Żytomierszczyźnie

czystością w Katowicach objął marszałek województwa śląskiego Jakub Chelstowski.

Do nas, potomnych, należy odkłamywanie historii, utrwalanie wiedzy o minionych wydarzeniach i upamiętnianie ofiar zbrodni. Rada Koordynacyjna Mniejszości Narodowych przy Żytomierskiej Obwodowej Administracji Państwowej podjęła inicjatywę powołania Memoriału Pamięci w Żytomierzu. Rada podejmuje starania, by „operacja polska” NKWD została uznana przez władze Ukrainy za ludobójstwo, ku przestrodze, żeby takie tragedie nigdy więcej się nie powtórzyły!

Wiktorija Laskowska

Złożenie wieńców pod pomnikiem Powstań Śląskich w Katowicach / Покладання квітів до пам'ятника Сілезьким повстанням у Катовіце

Nowe święto państwowe w Polsce

Narodowy Dzień Powstań Śląskich, przypadający 20 czerwca, w tym roku obchodzono po raz pierwszy. Święto upamiętnia trzy powstańcze zrywy z lat 1919, 1920 i 1921 oraz rocznicę przyłączenia części Górnego Śląska przez Rzeczypospolitą w 1922 roku.

Ustawę o ustanowieniu Narodowego Dnia Powstań Śląskich prezydent RP Andrzej Duda podpisał 7 czerwca w Katowicach. Jego pierwsze obchody przypadły w stulecie powrotu części Górnego Śląska do Polski.

W Katowicach 19 czerwca (niedziela) święto uczczono Rotą, hymnem państwowym, wciągnięciem flagi na maszt, salwą honorową, apelem pamięci oraz złożeniem wieńców pod pomnikiem Powstań Śląskich. Wcześniej odbyła się msza święta w archikatedrze Chrystusa Króla z udziałem premiera Mateusza Morawieckiego, którą poprzedziła rekonstrukcja wmaszerowania wojsk polskich do miasta – sto lat temu armia polska pod dowództwem Stanisława Szeptyckiego wkroczyła przez Bramę Triumfalną na katowicki Rynek, co rozpoczęło trwający dwa tygodnie proces przejmowania przyznanej Polsce części Górnego Śląska przez polską administrację – i odsłonięcie tablicy pamiątkowej.

W uroczystościach udział wzięli m.in.: wicepremier i minister kultury i dziedzictwa narodowego Piotr Gliński, marszałek woje-

wództwa śląskiego Jakub Chelstowski, członek zarządu województwa Beata Białowas, wojewoda śląski Jarosław Wieczorek, przewodniczący sejmiku województwa śląskiego Jan Kawulok, przewodniczący Śląsko-Zagłębiowskiej Metropolii Kazimierz Karolczak, delegacje formacji wojskowych i służb mundurowych oraz setki mieszkańców.

Listy do uczestników skierowali premier Mateusz Morawiecki i prezydent Andrzej Duda. Prezydent podziękował parlamentarzystom, którzy zgodnie poparli ideę ustanowienia tego nowego ogólnopolskiego święta.

„Bez powstań śląskich trudno wyobrazić sobie tożsamość tej ziemi. Każdy z trzech zrywów był lepiej przygotowany od poprzedniego i przyniósł coraz większy sukces militarny i polityczny, współtworząc dumne dziedzictwo Ślązaków. (...) Odrodzona Rzeczypospolita potrzebowała Śląska jak tlenu. Bez niego pozostałaby państwem zapóźnionym cywilizacyjnie. I oni, powstańcy śląscy, wzięli to zadanie na siebie i doprowadzili je do szczęśliwego finału. Dokonali niemożliwego. Dzięki ich determinacji i mądrości nasza ojczyzna zyskiwała potężne zaplecze przemysłowe, które dawało impuls modernizacyjny całemu krajowi” – napisał premier Mateusz Morawiecki, który był w Katowicach krótko przed uroczystościami na Rynku. Jego list odczytał wojewoda.

Po południu w archikatedrze Chrystusa Króla został otwarty Panteon Górnośląski uwieczniający dokonania osób zasłużonych dla Górnego Śląska, zwłaszcza uczestników powstań śląskich i wybitnych postaci związanych z kulturą, nauką i sztuką. W otwarciu uczestniczyli m.in. marszałek województwa Jakub Chelstowski, metropolita katowicki abp Wiktor Skworec, wicepremier i minister Piotr Gliński, poseł do Parlamentu Europejskiego Jadwiga Wiśniewska oraz liczne grono parlamentarzystów i samorządowców.

Tego dnia na fasadzie Teatru Śląskiego odsłonięto tablicę upamiętniającą włączenie części Górnego Śląska do Polski przed stu laty. Na tablicy znalazły się słowa Wojciecha Korfańskiego, jednego z Ojców Niepodległości Polski: „Witaj nam droga ojczyzno; witaj nam najjaśniejsza Rzeczypospolita Polska”. Wśród uczestników uroczystości rozdawano okolicznościowe kotyliony oraz specjalne wydawnictwo poświęcone wydarzeniom sprzed stu lat.

W ramach obchodów Narodowego Dnia Powstań Śląskich odbył się Bieg Bohaterów z metą na skwerze Powstań Śląskich w Parku Śląskim, w którym wzięło udział ponad 2 tys. uczestników.

Tablica upamiętniająca bohaterów trzech zrywów powstańczych z lat 1919-1921 i setną rocznicę przyłączenia części Górnego

Rekonstrukcja przemarszu wojsk polskich przez Bramę Triumfalną na katowicki Rynek / Реконструкція маршу польського війська через Триумфальну браму до Ринкової площі в Катовіце

Śląska do Polski została również odsłonięta przed wejściem do sali Sejmu Śląskiego.

„Odsłonięcie tablicy upamiętniającej setną rocznicę powrotu części Górnego Śląska do Macierzy właśnie 20 czerwca, gdy obchodzimy Narodowy Dzień Powstań Śląskich, ma wymiar szczególny. Spinamy kłamrą historii starania o upamiętnienie ofiary i poświęcenia powstańców, którzy sto lat temu walczyli o to, by Śląsk i Polska mogły funkcjonować w obecnych granicach. (...) To ważny moment dla nas i kolejnych pokoleń mieszkańców województwa śląskiego” – podkreślił marszałek Jakub Chelstowski.

Przewodniczący sejmiku Jan Kawulok dodał: „Budowanie świadomości historycznej przynosi efekt. Kolejny krok to edukacja i ciągle przywracanie pamięci o powstaniach śląskich”.

Narodowy Dzień Powstań Śląskich upamiętnia wysiłki walczących o przyłączenie Górnego Śląska do Polski. Trzy powstania śląskie z lat 1919-1921 stanowią jeden z najważniejszych zrywów niepodległościowych w historii odradzającego się po I wojnie światowej państwa polskiego, których efektem był powrót części Górnego Śląska do Polski. Powstania zwróciły uwagę społeczności międzynarodowej na problem Śląska i dążenia mieszkającej tutaj ludności. III powstanie śląskie, trwające od maja do lipca 1921 roku, było odpowiedzią na niekorzystne dla Polski propozycje podziału Górnego Śląska. Na czele zrywu, w którym wzięło udział ok. 60 tys. Polaków, stanął Wojciech Korfanty.

Redakcja

Prezydent RP Andrzej Duda podpisał ustawę o ustanowieniu nowego święta – Narodowego Dnia Powstań Śląskich / Президент Польщі Анжей Дуда підписав указ про встановлення нового державного свята – Національного дня Сілезьких повстань

Marszałek Jakub Chelstowski podczas odsłonięcia tablicy upamiętniającej setną rocznicę powrotu części Górnego Śląska do Polski / Маршалок Якуб Хелстовський під час відкриття пам'ятної дошки, присвяченої річницю повернення Верхньої Сілезії до Польщі

Pamiętamy: Walenty Grabowski

W tym roku przypada 85. rocznica urodzin poety, tłumacza, znawcy sztuk pięknych, dziennikarza i polskiego działacza społecznego, śp. Walentego Grabowskiego (10.7.1937-24.12.2004). Jego dorobek literacki, działalność społeczna, przede wszystkim na rzecz ruchu polskiego, są w regionalnej przestrzeni kulturowej Wołynia, zwłaszcza Żytomierszczyzny, znaczące.

Polacy z Żytomierszczyzny pamiętają, że w 1989 roku to Walenty Grabowski stanął na czele pierwszej organizacji społecznej, która dziś nosi nazwę Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie. Z jego inicjatywy i dzięki jego pracy oraz umiejętności zjednywania ludzi powstawały ośrodki ZPU w miasteczkach i wsiach obwodu, tworzone zespoły pieśni i tańca. Członkowie ŻOZPU byli wśród tych, którzy walczyli o zwrot świątyń katolickich parafianom. Walenty Grabowski inicjował, organizował oraz brał udział w sympozjach naukowych, konferencjach poświęconych życiu i twórczości wielkich Polaków: Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Juliusza Zarębskiego, nagłaśniał sprawy represji stalinowskich, Katynia i wysiedlenia Polaków do Kazachstanu.

Pierwszy prezes Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie dołożył wszelkich starań, by odrodziło się szkolnictwo polskie: do szkół nr 36 i nr 17 wprowadzono nauczanie języka polskiego, organizowano polskie szkółki sobotnio-niedzielne – w bibliotece obwodowej i przy kościołach. Języka polskiego było coraz więcej. Ileż horyzontów się otworzyło, kiedy dzieci z Żytomierza pojechały po raz pierwszy na kolonie do Polski, pierwsi studenci rozpoczęli naukę na wyższych uczelniach w kraju pochodzenia przodków.

Walenty Grabowski doceniał rolę prasy, radia i telewizji. Zaczęły się ukazywać polskie periodyki jak gazeta „Zamkowa Góra”, audycja radiowa „Jedność”, narodził się program telewizyjny w języku polskim „Słowo Polskie”.

Walenty Grabowski stał u początków żytomierskiego Festiwalu Kultury Polskiej „Tęcza Polesia”, który do dziś stanowi stały punkt w kalendarzu imprez kulturalnych w regionie. Zajął się sprawą ochrony polskiego cmentarza w Żytomierzu. Wraz z młodzieżą

**Walenty Grabowski /
Валентин Грабовський**
(10.7.1937 – 24.12.2004)

pracował przy porządkowaniu terenu nekropolii, zabezpieczeniu grobów, krypt i nagrobków przed niszczeniem. Za swą działalność został odznaczony Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej (Warszawa, 28 grudnia 1989).

Wiele dokonał w kwestii zachowania polskiego dziedzictwa historycznego i kulturowego na Żytomierszczyźnie. Udokumentował fakt, że na cmentarzu katolickim pochowani są ojciec i macocha Ignacego Jana Paderewskiego. Odnalazł rękopisy utworów kompozytora, nigdzie dotąd nie publikowane. Wspierał powstanie Muzeum Józefa Konrada Korzeniowskiego we wsi Terechowe.

Pisał wiersze, eseje, artykuły popularno-naukowe. W dorobku Walentego Grabowskiego są tłumaczenia poezji z języka polskiego, białoruskiego, litewskiego, bułgarskiego, buriackiego, czuwaskiego, gruzińskiego i rosyjskiego. Poeta z Żytomierza przetłumaczył na język ukraiński utwory Adama Mickiewicza, Gustawa Olizara, Wisławy Szymborskiej. Został laureatem nagrody regionalnej Komsomolu im. Mikołaja Szpaka (1968) oraz Nagrody Literackiej Ukraińskiej Fundacji Sztuki im. Łesi Ukrainki (1996), otrzymał wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Literackim im. H. Cyganika „Powroty do źródeł” (Tarnów, 1993), dyplomy rad obwodowej i miejskiej, Związku Pisarzy Ukrainy.

Jego wkład w odrodzenie i rozwój kultury polskiej jest nie do przecenienia. Zapoczątkowane przez niego dzieło rozkwita pełnym blaskiem. Swą postawą i pracą, twórczością i działalnością w pełni zasłużył na wdzięczność i pamięć pokoleń.

Oddajemy hołd pamięci pierwszego prezesa Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie Walentego Grabowskiego.

**Swietłana Sztacka (Greś),
przewodnicząca żytomierskiej obwodowej organizacji Narodowego Związku
Pisarzy Ukrainy, W imieniu Redakcji**

Wytyczył moją drogę życia...

We wsi Horodne w rejonie krasnokutskim (obecnie rejon bogoduchowski) na Charkowszczyźnie 10 lipca 1937 roku urodził się Walenty Grabowski, syn Bolesława, działacz społeczny, poeta ukraiński, dziennikarz, tłumacz, językoznawca. Pan Walenty był dobrze znany nie tylko na Żytomierszczyźnie, dokąd przeniosła się rodzina Grabowskich, ale także daleko poza granicami Ukrainy i Polski. Polak z pochodzenia, był inicjatorem, założycielem i pierwszym prezesem organizacji społecznej Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie. W Żytomierzu jest pamiętany nie tylko jako oryginalny, słynny poeta, ale także jako człowiek encyklopedia, który miał szerokie horyzonty w wielu dziedzinach wiedzy. W 2022 roku skończyłby 85 lat. Stało się inaczej. 24 grudnia 2004 roku w wieku 67 lat odszedł w zaświatach...

Walenty Grabowski odegrał ogromną rolę jako badacz twórczości znanych postaci, które w różnym czasie były związane z Żytomierszczyzną. Wśród nich są Apollo Korzeniowski, Jarosław Dąbrowski, Joseph Conrad, Gustaw Olizar, Józef Ignacy Kraszewski, Juliusz Zarębski i Ignacy Jan Paderewski. Pisał o sobie współczesnych i utalentowanych twórcach, prawdziwych mistrzach w swoim fachu, artystach Wiktorze Szcuryńskim, Mykole Maksymence, Franciszku Osowskim, Konstantym i Juriju Kamysznych. Dzięki jego pomocy ukazały się pierwsze publikacje zbiorów utworów obecnie już członków Narodowego Związku Pisarzy Ukrainy Tatiany Pyszniuk (Folwarocznej), Swietłany Sztackiej (Greś), Wasyla Wróblewskiego, Anatola Kluska i wielu innych.

W swoim czasie studiował u Borysa Tena (Mikołaja Wasylewycza Chomiczewskiego). Po śmierci swego nauczyciela kontynuował

jego dzieło i przez 22 lata kierował Obwodowym Studium Literacko-Artystycznym w Żytomierzu im. Borysa Tena, a od 2000 roku prowadził zainicjowane przez siebie comiesięczne zebrania Żytomierskiego Obwodowego Studia Literacko-Artystycznego im. Mychajła Kłymentka.

Współpracował z muzeami, szkołami, bibliotekami, przedszkolami, uczelniami wyższymi oraz innymi instytucjami kultury i edukacji. Był częstym gościem konferencji, forów i zjazdów. Pisarza zapraszano do jury konkursów literackich, artystycznych i festiwali. To właśnie Walenty Grabowski jako przewodniczący oddziału żytomierskiego ZPU wraz z przewodniczącym Związku Polaków na Ukrainie Stanisławem Szałackim zorganizowali pierwszy Międzynarodowy Festiwal Kultury Polskiej „Tęcza Polesia”.

Po I Kongresie Polaków na Ukrainie, który miał miejsce w Kijowie, Walenty Grabowski aktywnie włączył się w popularyzację historii narodu polskiego i ukraińskiego, kibicował umacnianiu przyjaźni między Polakami a Ukraińcami. W późniejszym życiu pracował na rzecz odrodzenia i rozwoju polskiej kultury narodowej nie tylko na Żytomierszczyźnie, ale na terenie całej Ukrainy. Pod egidą Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie powstawały ośrodki polskiej kultury i edukacji (w Żytomierzu wybudowano Dom Polski), w szkołach otwierano klasy polskie i rozpoczęto bezpłatne kursy nauki języka polskiego. Walenty Grabowski włożył wiele wysiłku w tworzenie amatorskich zespołów artystycznych. Żytomierszczyzna nadal pamięta i jest dumna z zespołów Poleskie Sokoły, Koroliski, Kolorowe Ptaszki, Szkiełko, Białe Gołąbeczki.

Nie sposób w jednym krótkim artykule opisać, jak wszechstronnie utalentowanym człowiekiem był Walenty Grabowski, ile czasu poświęcił wychowaniu młodzieży. Jednak w jego życiu szczególne miejsce zajmowała literatura. Jego pierwszy zbiór poetycki „Klucze” ukazał się w 1966 roku. Później został zarekomendowany i przyjęty w poczet członków Związku Pisarzy ZSRS. Za życia wydał ponad półtora tuzina książek, w tym nie tylko własną poezję, ale także tłumaczenia, badania i artykuły naukowe oraz publicystykę.

Z inicjatywy Towarzystwa Naukowego w Żytomierzu na budynku, w którym Walenty Grabowski mieszkał w tym mieście, odsłonięto tablicę poświęconą jego pamięci, a nieco później, dzięki staraniom wielbicieli i uczniów poety, tablicę pamiątkową na budynku Obwodowej Administracji Państwowej, gdzie kiedyś znajdowała się redakcja gazety „Radiańska Żytomyrszczyzna”, w której pracował jako dziennikarz.

■ Za uratowanie Cmentarza Polskiego w Żytomierzu Walenty Grabowski został odznaczony Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej / Нагородження "Золотою медаллю опікуна національних меморіалів" за врятування польського цвинтаря у Житомирі

■ Walenty Grabowski odbiera nagrodę z rąk ambasadora RP w Kijowie Jerzego Kozakiewicza, Żytomierz 1990 r. / Вручення нагороди Валентину Грабовському послом Республіки Польща в Києві Єжи Козакевичем, Житомир 1990 р.

■ W 2006 r. odsłonięto tablicę pamiątkową Walentego Grabowskiego / У 2006 році було урочисто відкрито пам'ятну дошку Валентину Грабовському

W moim życiu Nauczyciel i starszy Kolega, Mistrz Cechu Literackiego pokazał mi drogę i dał narzędzia, z których z wdzięcznością korzystam do dzisiaj. Kolejna rocznica Jego urodzin przypomina, ile dla nas znaczył i jak okazał dorobek pozostawił.

tlum. Elwira Gilewicz

Kowalczyk: Ufam, że Ukraińcy przepędzą Rosjan

Henryk Kowalczyk,
wicepremier /
Хенрик Ковальчик,
віцепрем'єр-міністр

Z wicepremierem, ministrem rolnictwa i rozwoju wsi, przewodniczącym Rady Krajowej Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Henrykiem Kowalczykiem w Domu Polonii w Pułtusku rozmawia Wiktoria Laskowska.

Panie ministrze, zasiada pan we władzach Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, właściciela Domu Polonii w Pułtusku – domu wszystkich Polaków, których losy rzuciły na obczyźnie. I to właśnie Dom Polonii przyjął pierwszych uchodźców z Ukrainy.

Henryk Kowalczyk: – Do Domu Polonii w Pułtusku przyjechało tuż po wybuchu wojny około 170 uchodźców. Od tego czasu wszyscy oni tutaj przebywają. Część z nich – około 40 osób – ma Kartę Polaka.

Od pierwszych dni staramy się sprawić, by się tutaj zadomowili. Pomagamy im otrzymać numer PESEL, świadczenie 500+ czy pomoc medyczną. Jak również skorzystać z rozmaitych świadczeń pieniężnych i programów pomocowych, jakie oferuje im państwo polskie.

Bardzo duża pomoc została skierowana do osób zarówno uciekających z Ukrainy, jak i tych, które tam zostały. Obecnie sytuacja ekonomiczna się pogorszyła. Jakiej pomocy udziela rząd RP tym, którzy pozostali na Ukrainie?

– Dla wszystkich, którzy pozostali na Ukrainie, pomoc jest realizowana za po-

średnictwem stowarzyszeń i fundacji. Fundacje otrzymują środki finansowe, zakupują potrzebne produkty i przewożą je na Ukrainę. Ale chyba najczęściej w tej chwili pomocy pochodzi od różnych prywat-

nych osób i firm. Prowadzą one rozmaite zbiórki w swoich środowiskach, podczas których gromadzą artykuły żywnościowe i środki finansowe, a następnie przekazują je na Ukrainę.

Polskie społeczeństwo nie pozostało obojętne na tragedię narodu ukraińskiego. Spontaniczna solidarność, jaką się wykazała od pierwszych chwil wojny, wyraziła się w szeroko podejmowanych akcjach pomocowych. Polska okazała Ukrainie bezprecedensowe wsparcie.

Czego życzyłby pan osobom, Polakom, którzy nie wyjechali z Ukrainy, w tym ciężkim czasie?

– Tym, którzy zostali na Ukrainie, nie zostawili swojego domu w czasie wojny, przede wszystkim życzę tego, aby jak najszybciej udało się przepędzić Rosjan z terenów Ukrainy. To jest chyba najważniejsze marzenie każdego z nich, żeby mogli spokojnie żyć w swoim kraju. Ufam, że przepędzą Rosjan, żeby Ukraina mogła przystąpić do Unii Europejskiej. Żeby zapadły decyzje umożliwiające udzielenie Ukrainie bezpośrednio pomocy w odbudowie, bo to jest bardzo ważne. Myślę, że Polska z Ukrainą mogą tutaj naprawdę wiele zdziałać, poczynawszy od odbudowy zniszczonych miast przez infrastrukturę po gospodarkę.

No, ale w tym momencie największym życzeniem jest usunąć okupanta z Ukrainy.

Rozmawiała Wiktoria Laskowska

Wsparcie Polaków w obwodzie żytomierskim

65 osób polskiego pochodzenia mieszkających w Żytomierzu i obwodzie żytomierskim otrzymało pomoc charytatywną przekazaną przez Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie.

Polska mierzy się dzisiaj z największym wyzwaniem dla pomocy humanitarnej od czasów II wojny światowej. Od momentu nasilenia rosyjskiej inwazji na Ukrainie w lutym tego roku granicę polsko-ukraińską przekroczyło według danych polskiej Straży Granicznej 5,7 mln uchodźców (stan na 23 sierpnia), głównie ukraińskich kobiet i dzieci, w tym osób polskiego pochodzenia, uciekających przed agresją i niewyobrażalnym cierpieniem. Z kolei z informacji Urzędu do Spraw Cudzoziemców wynika, że numer PESEL, który umożliwia pobieranie w Polsce świadczeń w rodzaju 500+ czy ułatwia podjęcie pracy, do 17 sierpnia nadano już ponad 1,3 mln Ukraińców.

Wiele osób prywatnych, firm i organizacji angażuje się w pomoc na różne sposoby: – przyjmuje uchodźców, często całe rodziny, do swoich domów, zapewnia transport,

**Pomoc dla Polaków z Korostenia /
Допомога для поляків із Коростеня**

Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie na co dzień – dzięki fundacjom oraz darczyńcom – wspiera osoby starsze i potrzebujące / ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України" щоденно, завдяки фундаціям та меценатам, підтримує людей похилого віку та нужденних

organizuje zbiórki potrzebnych rzeczy czy przekazuje środki pieniężne. Działania prowadzone są dwójako: w Polsce i na Ukrainie.

Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie, który na co dzień – dzięki fundacjom oraz darczyńcom – wspiera osoby starsze i potrzebujące, od pierwszych chwil wojny również włączył się w pomoc na szerszą skalę. Działa wszechstronnie: na Ukrainie pomaga chętnym wyjechać z kraju, a tych, którzy z różnych powodów zdecydowali się zostać, wspiera na miejscu, w Polsce zaś pomaga uchodźcom.

Pomoc niesiona Ukraińcom, którzy nie opuścili kraju, jest w tej chwili absolutnie konieczna i priorytetowa. Na konkretne wsparcie czekają też obrońcy Ukrainy.

ŻOZPU przekazał ostatnio pomoc charytatywną 65 osobom polskiego pochodzenia przebywającym na Ukrainie: w Żytomierzu i obwodzie żytomierskim. Wolontariusze Związku docierali do odległych nieraz wiosek, by doręczyć ją starszym i potrzebującym. Łzy w oczach i gorące podziękowania płynące z głębi serc, z jakimi się spotykali, były wyrazem wdzięczności dla ofiarodawców za udzieloną pomoc. Wsparcie otrzymali Polacy, którzy zachowali swoją polskość w czasach represji stalinowskich. Przetrwali czasy sowieckie, przetrwali i agresję rosyjską.

Projekt „Pomoc Rodakom w obliczu wojny na Ukrainie” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za Granicą 2022.

Wiktorija Laskowska

Wsparcie otrzymali Polacy, którzy zachowali swoją polskość w czasach represji stalinowskich / Допомогу отримали поляки, які зберегли свою польську ідентичність під час сталінських репресій

Pomoc z Polski trafiła do Polaków ze wsi Stepanówka na Żytomierszczyźnie / Допомога з Польщі надійшла до поляків із Степанівки, польського села на Житомирщині

Pomoc dla polskich rodzin z Krywotylna, Żytomierszczyzna / Допомога для польських родин із Кривотина, Житомирщина

Sportowa Polonia na zawodach w Łomży

Około 700 osób z Polski, Białorusi, Czech, Irlandii, Litwy, Ukrainy, a nawet Nowej Zelandii wzięło udział w XXII Polonijnych Igrzyskach Młodzieży Szkolnej im. Jana Stypuły. Ich organizatorem od początku jest łomżyński oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Młodzi sportowcy z siedmiu krajów od 25 do 30 czerwca rywalizowali w lekkiej atletyce, piłce nożnej, siatkówce, koszykówce, tenisie stołowym, ziemnym, zapasach, szachach i pływaniu. Jako że głównym celem wydarzenia jest łączenie Polaków rozsiansych po świecie, ich integracja odbywała nie tylko na boiskach, parkietach czy matach, ale podczas wspólnej zabawy czy poznawania Łomży.

Inauguracja igrzysk odbyła się w hali sportowej II Liceum Ogólnokształcącego. Ceremonii otwarcia dokonali prezes łomżyńskiego oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Hanka Gałązka i prezes Stowarzyszenia Dariusz Piotr Bonisławski.

Swoje wystąpienie Hanka Gałązka zakończyła słowami: „Życzę wam miłego pobytu w naszym mieście. Chciałabym podkreślić, jak bardzo solidaryzujemy się z Ukrainą. Niech żyje pokój na całym świecie!”.

„Chcemy, aby sport był obszarem łączącym ludzi młodych, którzy mają wspólny mianownik w postaci polskości i zamiłowania do sportu” – powiedział z kolei Dariusz Piotr Bonisławski. Przy okazji podziękował organizatorom i wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji tego międzynarodowego przedsięwzięcia.

Do gości zwrócił się również prezydent Łomży Mariusz Chrzanowski. „Droga młodzieży, cieszymy się, że przez kilka dni będziemy gościć was w Łomży, będziecie poznawać nasze miasto, poznawać miesz-

Organizatorzy i goście na zawodach sportowych w Łomży / Організатори та гості на спортивних змаганнях у Ломжі

Drużyny lekkoatletyczne dziewcząt i chłopców reprezentujące Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie nie miały sobie równych / Команди, що представляли ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України" у змаганнях з легкої атлетики серед дівчат та юнаків, посіли перше місце

kańców i rywalizować na niwie sportowej” – powiedział.

Jak deklarowali opiekunowie grup, udział w igrzyskach jest też okazją do doskonalenia języka polskiego. „Przyjechaliliśmy na zawody i przede wszystkim, żeby dzieci miały

kontakt z językiem polskim” – zaznaczyła Dorota Malinowska-Ptak z „Polskiej szkoły bez granic” z Irlandii. Prezes Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie Wiktoria Laskowska zwróciła uwagę, że młodzieży, z którą przyjechała, uda-

to się w ten sposób zapewnić przynajmniej kilka dni spokoju i odpoczynku od atmosfery ogarniętego wojną kraju.

Podczas inauguracji osoby zaangażowane w pracę społeczną na rzecz Polonii i Polaków za granicą otrzymały Medale 30-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Warto nadmienić, że zawody przebiegały zgodnie z zasadami fair play. Uwrażliwienie na tę kwestię od najwcześniejszych lat we właściwy sposób kształtuje stronę moralną młodych ludzi i wpływa na ich postawy w dorosłym życiu.

W lekkiej atletyce, zarówno wśród dziewcząt, jak i chłopców, najlepsze okazały się ekipy z Ukrainy reprezentujące Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie (najlepsi zawodnicy: Danił Markewicz, Danil Wygowski, Sergiusz Szewczuk, Alina Rozowenko, Warwara Dmytrenko, Liza Wojtowicz, Diana Mychajlenko; trenerzy: Wiktor Medwedczuk i Jurij Kuzik), dwa kolejne miejsca na podium zajęły zespoły z Litwy.

W tenisie stołowym Litwa uplasowała się przed Białorusią i Ukrainą. W szachach spośród zespołów z Polski pierwsze miejsce zajęło Andrzejewo, a drugie ex aequo Sokółka i Łomża. Wśród drużyn zagranicznych Białoruś uplasowała się przed zawodnikami z Ukrainy (Polska Społeczna Organizacja im. Adama Mickiewicza w Nowogrodzie Wołyńskim, prezes Ludmiła Wolska). W zapasach zwyciężył Szczuczyn przed Grajewem i Łomżą, a z ekip zagranicznych uhonorowane zostało Wilno z Litwy. W koszykówce chłopców najlepsza okazała się drużyna z Litwy, wyprzedzając dwa zespoły łomżyńskie, wśród dziewcząt zaś dwa pierwsze miejsca przypadły Łom-

ży, a najniższy stopień podium – drużynie z Ostrołęki.

W piłce nożnej w roczniku 2006 i młodsi zwyciężyła Ukraina (Polska Społeczna Organizacja im. Adama Mickiewicza w Nowogrodzie Wołyńskim, Baranówka) przed Litwą i Młodzieżowym ŁKS-em (najlepszy bramkarz Boghdan Wodołazki, Wadim Reznik; trener Wołodymyr Pryszniuk i Mykoła Pidgurski), a w kategorii wiekowej 2010 i młodsi Młodzieżowy ŁKS wyprzedził AP Lider i reprezentantów Irlandii.

W siatkówce pierwsze miejsce przypadło Litwie, drugie Ukrainie z Korosteńskie-

W pływaniu zawodnicy z Żytomierza (ŻOZPU) wywalczyli pierwsze miejsce / У плаванні перше місце виборили житомирські плавці зі Спільки поляків

go Związku Polaków na Ukrainie, a trzecie Łomży.

Z kolei w pływaniu na podium Łomża wyprzedziła pływaków z Ukrainy i Nowej Zelandii. Najlepsi zawodnicy z Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie, którzy wywalczyli złote medale, to: Wład Krasinski, Wołuszew Glib oraz Margaryta Motorna i Kyryło Kanżarian, który był również najmłodszym zawodnikiem. Trenerzy pływaków: Natalia Szewczenko i Wiktor Dęb.

Rywalizowano także w tenisie ziemnym. W grupie młodszej zwyciężyła Białoruś przed Ukrainą i Łomżą, a w grupie starszej pierwsze miejsce zajęły Czechi, na podium wyprzedzając dwie drużyny z Białorusi.

Sportowcy z Żytomierza, Korostenia, Berdyczowa i Baranówki w wielu dyscyplinach nie mieli sobie równych. Sukces towarzyszył ukraińskiej ekipie przez całe zawody, co widać po liczbie medali i pucharów, jakie przywieźli do domu.

Podczas uroczystości zakończenia igrzysk najlepszym drużynom w poszczególnych dyscyplinach sportowych wręczono puchary. Prezes Hanka Gałązka podkreślała, że w trakcie wydarzenia było gorąco nie tylko z racji ciepłego powietrza, ale również ze względu na tempo imprez, które odbywały się w Łomży.

Dla uczestników zawodów zorganizowane zostały wycieczki kulturalno-oświatowe / Для учасників змагань організовані культурно-освітні екскурсії

„Bywały co prawda lata z wyższym poziomem sportowym, na co niewątpliwie wpływ miała przerwa spowodowana pandemią oraz wojna w Ukrainie. Nie chodzi tu jednak o to, aby walczyć o sukcesy i laury sportowe, ale o to, by być w ojczyźnie swoich przodków, by poznawać nowoczesną Polskę i by oddychać w wolnym kraju” – mówiła i dodała, że ogromną atrakcją dla młodzieży polonijnej była możliwość nieodpłatnego korzystania z łomżyńskiej pływalni.

Na zakończenie wydarzenia odbył się Koncert Polonijny z udziałem zespołów Wołyńskie Słowiki z Łucka, Polanie znad Dniepru z Kijowa, Energia z Wilna i dzieci z Polskiej Szkoły SEN z Irlandii.

Organizator wyjazdu sportowców z Żytomierszczyzny, Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie, zorganizował dodatkowo wycieczki kulturalno-oświatowe po Warszawie i Lublinie.

Zespół z Polskiej Społecznej Organizacji im. Adama Mickiewicza w Nowogrodzie Wołyńskim zajął II miejsce w szachach / Друге місце посіла спортивна команда з шахів польської громадської організації імені Адама Міцкевича з Новограда Волинського

Zadanie zostało sfinansowane ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przy wsparciu samorządu Miasta Łomża. Patronat Honorowy objęli: wicepremier, przewodniczący Rady Krajowej SWP Henryk Kowalczyk, minister sportu i turystyki Kamil

Bortniczuk, prezes PKOL Andrzej Kraśnicki, prezes Krajowego Szkolnego Związku Sportowego Kazimierz Gwiazdowski, prezes SWP Dariusz Piotr Bonisławski, prezydent Łomży Mariusz Chrzanowski. Patronat medialny sprawowała TVP Polonia.

Tetiana Petrowska, Wiktor Laskowski

Dziecko w czasie wojny

Mały człowiek potrzebuje szczególnej uwagi dorosłych. To od nich w ogromnej mierze zależy jego stan emocjonalny i zdrowotny. Za zgodą psychoterapeutki Ołeny Dacun przytaczamy jej rady.

Jak zapewnić spokój dziecka?

Dziecko reaguje na stan emocjonalny matki i natychmiast odczuwa jej emocje we własnym ciele. Tak więc spokojna mama w ciągu dnia – dziecko śpi spokojnie w nocy.

– Każda twoja reakcja jest normalna w tych nienormalnych warunkach.

– Oddychaj! Dowolną techniką.

– Przypomnij sobie, co robiłaś wcześniej, co robisz najlepiej. Jeśli nigdy nie przygotowywałaś kanapek, nie próbuj teraz zostać mistrzem krojenia kielbas. Dobrze szyłaś? – szuj, dobrze rysowałaś – narysuj wszystko dla dokumentacji. Byłaś księgową – zajmij się organizacją zapasów żywności i leków. Nie możesz myśleć, emocje cię przytłaczają? – umyj podłogę. Jak to nie pomogło – umyj ponownie.

– Więcej kontaktu dotykowego z dzieckiem. Przytulaj je w ciągu dnia, możesz łąskotać, śmiać się. Skaczcie razem, róbcie sobie nawzajem masaże.

– Zorganizuj „poszukiwanie skarbów” z dzieckiem. Nawet jeśli cały czas jesteście w schronie przeciwlotniczym – zbadajcie teren. Przyjrzyjcie się podłodze, ścianom,

znajdźcie różne „obrazki” w pęknięciach lub nierównościach powierzchni. Wyobraźcie sobie, że badacie nieznaną planetę i musicie sporządzić plan terenu dla nowych mieszkańców (na przykład dla owadów, które obudzą się latem, lub sami stwórzcie tych mieszkańców z dowolnych małych przedmiotów: zabawek, monet, kamyków, kawałków papieru). Nazwijcie tę nową planetę (na przykład planeta Ciszy albo Nowych Doświadczeń) – i już zejście nie do schronu, ale na swoją planetę.

– Niech dziecko zostanie reporterem. Można powiedzieć: „Znam jednego odważnego reportera, który mówi nam o wszystkim, co się dzieje. Może przeprowadzać wywiady z ludźmi, którzy są w pobliżu, opowiedzieć, co widzi”.

– Nie zapominaj chwalić dziecka. Pozwól mu zrobić coś po raz pierwszy! – czy będzie to pierwsza kanapka, złożony plecak czy rozmowa z inną dorosłą osobą o pomocy.

– Postaraj się zrozumieć informacje. Do naszego słownika weszły nowe słowa: Unia Europejska, obrona cywilna, pomoc humanitarna – zaproponuj dziecku znalezienie w Internecie znaczenia tych terminów.

– Nie zabraniaj dziecku czuć! Gniew, strach, niepokój, bezradność to normalne uczucia. Przytul je, zapytaj: „Boisz się? Ja też. Zastanówmy się, co by nam teraz pomogło być odważnymi?”.

– Rysować. Ołówkami, flamastrami, farbami. Cokolwiek na czymkolwiek. Narysuj-

cie marzenie, wiosnę, zwycięstwo. Rysujcie życzenia dla naszych żołnierzy, publikujcie te rysunki na własnych stronach w sieciach społecznościowych!

– Nie wstydź się emocji dziecka. Nie wstydź się sama okazywać emocje. Jawne emocje są znacznie lepsze niż ukryte. W takim przypadku dziecko nie zacznie fantazjować o własnych lękach.

Kiedy dziecko się boi czy płacze w nocy:

– Połóż dłoń dziecka na swym nadgarstku lub klatce piersiowej, tak aby poczuło twój puls, twój spokojny oddech.

– Oddychaj głęboko i równomiernie, aby dziecko zaczęło oddychać z tobą w tym samym rytmie.

– Wykonaj lekkie masaże najbardziej napiętych mięśni ciała dziecka.

– Jeśli dziecko zaczyna mówić, słuchaj, okazuj zainteresowanie jego słowami i emocjami.

– Jeśli dziecko płacze, nie powstrzymuj go.

– Niech poczuje, że jesteś obok – połóż dłoń na ramieniu lub plecach dziecka. Pogłaszcz je po głowie.

– Przy pobudzeniu ruchowym przytul dziecko od tyłu, oprzyj go plecami o siebie. Oddychaj spokojnie.

– Pomasuj „pozytywne” punkty: płatki uszu, wewnętrzną stronę dłoni, pocieraj od grzbietu nosa do górnej części czoła.

Tłumaczyła Elwira Gilewicz

Do wspólnego czytania przez dzieci i dorosłych

Pamiętacie filmy rysunkowe o sympatycznych stworzeniach Muminkach? Otóż ci baśniowi bohaterowie wypracowali zasady współżycia, które są bardzo przydatne i w naszym świecie. Wypisane zostały poniżej. A co Wy o tym sądzicie?

1. Zawsze serdecznie witajcie wszystkich, którzy wchodzą do Waszego domu.
2. Ważne jest, aby wiedzieć dwie rzeczy: jak być samemu i jak być z innymi.
3. Mleko, róże, bułki i jagody to najlepszy sposób na uczczenie czyjegoś powrotu do domu.
4. Nawet najdziwniejsi ludzie mogą się kiedyś przydać.
5. Czasami ktoś potrzebuje ciszy i prywatności i nie ma w tym nic złego.
6. Ludzie, którzy utrzymują dom w ciepłe, a brzuchy pełne, powinni być czczeni jako bohaterowie.
7. Kara nie jest jedynym sposobem na sprawienie, by ktoś zachowywał się dobrze.

8. Czasami dobrze jest się wypłakać – tego właśnie potrzebujemy, aby się rozwijać.
9. Należy odnajdywać równowagę między wolnością a obowiązkiem.
10. Odkrycia stanowią jedną czwartą najlepszych rzeczy na świecie.
11. Możesz napisać piosenkę o wszystkim.
12. Zdarza się, że wszystko, co musisz zrobić, to porozmawiać z przyjaciółmi.
13. Uczucia są złożone i nie zawsze mają sens.
14. Budzenie się w czasie, gdy wszyscy inni członkowie rodziny są nadal w stanie hibernacji, nie jest tak zabawne, jak się wydaje.
15. Noc może być przerażająca lub magiczna, w zależności od towarzystwa.
16. Każdy potrzebuje od czasu do czasu, aby mu opowiedziano fajną historijkę.
17. Wzloty i upadki są integralną częścią życia.
18. Czasami wszystko, co trzeba zrobić, aby kogoś uspokoić, to przypomnieć mu, że jesteś tuż obok.

19. Zimy są zawsze dość ciężkie. Ale mimo to śnieg jest magią.
20. Nawet jeśli Mała Mi była w stanie to zrobić, to Ty też możesz.
21. Czasami strasznie trudno jest być sobą.
22. Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za tych mniejszych od nas.
23. Ktoś, kto lubi naleśniki, nie jest niebezpieczny.
24. Zawsze żyj teraźniejszością. Życie jest piękne.
25. Ci, którzy Cię kochają, nigdy nie zwrócą uwagi na Twoją niezdarność.
26. Muminki mogą naprawić wszystko.
27. Potrzebujesz przyjaciół, a nie rzeczy, aby mieć dom.
28. Każdy potrzebuje ciepła i światła.
29. Dopóki obcujesz z naturą, nigdy się nie nudzisz.
30. Żyjemy raz.
31. Nawet najsmutniejsze rzeczy przestają być najsmutniejsze, jeśli traktować je właściwie.
32. Twoje plany niekoniecznie muszą być niezwykle, aby uczynić Cię wyjątkowo szczęśliwym.
33. W większości przypadków koniec jest początkiem.

Wybór Elwiry Gilewicz

Hymny Polski i Ukrainy – co je łączy

„Mazurek Dąbrowskiego” towarzyszy Polakom od ponad dwustu lat. Hymnem narodowym jest od niespełna stu. Ukraińcy „Szczę ne wmerła Ukraina” po raz pierwszy publicznie wysłuchali w 1865 roku, jako hymn państwowy śpiewają go od 30 lat. I jedna, i druga pieśń powstała, kiedy obu państw nie było na mapach świata.

Hymn państwowy to jeden z symboli narodowych. Najczęściej jest nim ustalona przez tradycję pieśń patriotyczna będąca wyrazem jedności narodowej, sławiąca kraj. Okazuje się, że hymny polski „Mazurek Dąbrowskiego” i ukraiński „Szczę ne wmerła Ukraina” („Jeszcze Ukraina nie umarła”) mają ze sobą wiele wspólnego. Przypomnijmy fakty z ich historii.

Polskie utwory hymniczne

Pierwszym hymnem Polski była „Bogurodzica” – najstarsza pieśń religijna napisana w języku polskim i jednocześnie najstarszy zachowany polski tekst poetycki. Powstała najprawdopodobniej na przełomie XIII i XIV wieku. Śpiewając jej wersy, „Bogurodzica dziewica,/ Bogiem sławiona Maryja...” rycerze polscy gotowali się w 1410 roku pod Grunwaldem do wielkiej bitwy z zakonem krzyżackim.

W średniowiecznej Polsce szeroko rozpowszechniony był także hymn „Gaude Mater Polonia” (pol. „Raduj się, matko Polsko”), powstały w 1253 roku z okazji kanonizacji biskupa Stanisława (późniejszego świętego). Śpiewało go rycerstwo po odniesionym zwycięstwie, później towarzyszył uroczystościom narodowym.

Pieśnią hymniczną dynastii Jagiellonów była „Gentis Poloniae gloria” (pol. „Chwała polskiego narodu”). W czasach oświecenia (koniec XVII wieku – początek XIX wieku) popularna była pieśń do słów Ignacego Krasickiego „Hymn do miłości Ojczyzny”. Pełniła funkcję polskiego hymnu narodowego okresu rozbiorów. Ale nie tylko ona. Taką rolę odgrywało wówczas kilka pieśni. Jedną z nich, pieśń religijna „Boże, coś Polskę”, określana „Marsylianką 1863 roku”, ponieważ śpiewali ją powstańcy styczniowi, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku była obok „Mazurek Dąbrowskiego” poważną kandydatką do roli hymnu narodowego.

Pieśń Legionów

Kim był Dąbrowski z tytułu ostatniej pieśni? O tej postaci, którą w refrenie nawołuje się:

„Marsz, marsz Dąbrowski,/ Z ziemi włoskiej do Polski”, na Ukrainie wie się bardzo mało.

Jan Henryk Dąbrowski herbu Virgo Violatta urodził się w 1755 roku w Pierzchowcu koło Bochni. Jego ojciec Jan Michał był pułkownikiem, oficerem saskiej kawalerii. Matka Zofia Maria von Lettow pochodziła ze spolonizowanej kurlandzkiej szlachty mieszkającej w Niemczech. Jako jedenastoletek Dąbrowski opuścił Polskę – rozpoczął naukę w kolegium w Kamieńcu (Łużyce), a już w wieku 16 lat wstąpił do saskiej armii. Swoją służbę zakończył w 1792 roku. Po powrocie do Polski wstąpił do armii polskiej. Uczestniczył w powstaniu kościuszkowskim; za bohaterską obronę Warszawy uzyskał stopień generała.

W 1796 roku udał się do Paryża – po III rozbiórce Polski w 1795 roku, dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy, nadzieje na odzyskanie niepodległości Polacy wiązali z prowadzącą wojny z zaborcami rewolucyjną Francją. Na miejscu Dąbrowski nawiązał kontakt z francuskim rządem. Kiedy wraz z Józefem Wybickim i Franciszkiem Barsem przedstawił projekt utworzenia Legionów Polskich, dyrektoriat wysłał go na front włoski, gdzie pod skrzydłami generała Napoleona Bonapartego miała się formować polska armia. Zrozumiałe więc, że w tekście „Mazurek Dąbrowskiego” przywoływany jest przyszły cesarz Francuzów: „Dał nam przykład Bonaparte, jak zwyciężać mamy”. Polacy wierzyli, że przy pomocy Napoleona przywrócą kraj na mapy świata.

9 stycznia 1797 roku we Włoszech utworzono Legiony Polskie. Miały walczyć o niepodległość Polski u boku wojsk włoskich i francuskich dowodzonych przez Bonapartego. W Reggio Emilia, miejscu stacjonowania legionistów, między 16 a 19 lipca pisarz i polityk Józef Wybicki do zasłyszanej melodii ludowego mazurka ułożył słowa „Pieśni Legionów Polskich we Włoszech”. Na cześć twórcy Legionów, gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, utwór został nazwany „Mazurek Dąbrowskiego”.

Pierwotny tekst po kolejnych modyfikacjach i poprawkach (m.in. gramatycznych i leksykalnych) stał się podstawą dzisiejszej wersji hymnu. Po raz pierwszy wykonano go publicznie 20 lipca 1797 roku podczas pożegnania Legionów przez gen. Dąbrowskiego.

Ku pokrzepieniu serc

„Mazurek” szybko zyskał wielką popularność. Z początkiem 1798 roku znany był

już we wszystkich zaborach. Jego tekst po raz pierwszy ogłoszono drukiem w Mantui w lutym 1799 roku, na łamach gazetki Legionów Polskich „Dekada Legionowa”. Pierwsza krajowa publikacja „Mazurek” miała miejsce w 1806 roku – jako „Piosenka patriotyczna” ukazał się w „Kalendarzyku kieszonkowym patriotycznym na rok 1807”. Z liczącego sześć zwrotek tekstu usunięto dwie.

W takim kształcie pieśń towarzyszyła Polakom w okresie Księstwa Warszawskiego (1807-1815), podczas wojny z Austrią (w 1809), wojen napoleońskich (1812-1814), powstania listopadowego (1830) i styczniowego (1863). Intonowano ją przy okazji świąt narodowych. Była najpopularniejszą pieśnią „ku pokrzepieniu serc”. Jej melodię w polskich domach wygrywały zegary i pozytywki.

Tekst „Mazurek” tłumaczyli poeci solidaryzujący się z walczącą Polską, znany był w 17 językach, m.in.: niemieckim, francuskim, angielskim, rosyjskim, węgierskim, chorwackim, macedońskim, serbskim, słowackim, litewskim oraz żmudzkiem. Szczególną popularnością cieszył się w 1848 roku – podczas wydarzeń Wiosny Ludów rozbrzmiewał na ulicach Wiednia, Pragi, Berlina.

Nie wszyscy znawcy tematu są zgodni, co do autorstwa melodii „Mazurek”. Niektórzy uważają, że Wybicki nie wykorzystał ludowego mazurka nieznanego autora, ale że skomponował ją Michał Kleofas Ogiński.

Inspiracja dla narodów słowiańskich

Od chwili odzyskania przez Polskę niepodległości (1918) w kraju toczyła się debata na temat wyboru polskiego hymnu narodowego. Do tego miana pretendowało sześć pieśni patriotycznych. Oprócz „Mazurek” były to: „Rota”, „Boże, coś Polskę”, „Warszawianka”, „Chorał” i „My, pierwsza Brygada”. Każda z nich niosła konkretny bagaż polityczny i ideowy. Trudno się było zdecydować, dlatego ani w ustawie o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej z 1919 roku, ani w Konstytucji marcowej z 1921 kwestia hymnu nie została poruszona. Ostatecznie wybrano „Mazurek”, który nieformalnie był wykorzystywany jako hymn od 1918 roku. Stało się to dopiero 26 lutego 1927 roku, kiedy Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ogłosiło „Mazurek Dąbrowskiego” hymnem państwowym.

Wjazd Dąbrowskiego do Poznania, 1807 r., autor: nieznan, licencja: Public domain \ В'їзд Домбровського до Познані, 1807 р.

Pieśń do słów Wybickiego stała się inspiracją dla budzących się narodów słowiańskich. Na „Mazurku” wzorowały się utwory patriotyczne i hymny wielu państw słowiańskich walczących o niepodległość, m.in. chorwacki „Još Hrvatska ni propala” (pol. „Jeszcze Chorwacja nie przepadła”), serbołużycki „Hišće Serbstwo njezhubjene” (pol. „Jeszcze Łużyce nie zginęły”) czy słowacki „Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije” (pol. „Hej, Słowacy, nasz język słowacki wciąż żyje”). Również hymn ukraiński. Jak powstał?

Wiersz w pół godziny

Jedna z wersji mówi, że jesienią 1862 roku w pewnym mieszkaniu w Kijowie odbywało się spotkanie serbskich i ukraińskich studentów. Jednym z jego uczestników był młody kijowski poeta i etnograf Pawło Czubiński. W pewnym momencie Serbowie zaintonowali patriotyczne pieśni. Kiedy zabrzmiały słowa: „Srce bije (lub „Srb se bije”) i krv lije za svoju slobodu” [pol. „serce bije (Serb się bije) i krew przelewa za swoją wolność”], poruszony nimi poeta wyszedł do drugiego pokoju i w pół godziny napisał wiersz „Ще не вмерла Україна” (pol. „Jeszcze nie umarła Ukraina”), który później stał się tekstem hymnu narodowego. Oryginalny wiersz był jednak dłuższy niż przyjęta dziś wersja oficjalna.

Rok później muzykę do niego skomponował Mychajło Mychajłowycz Werbicki, greckokatolicki ksiądz i działacz społeczny, autor pierwszych w muzyce ukraińskiej orkiestrowych uwertur opartych na motywach ludowych, popularnych operetek („Podgórzanie”, „Werchowyńcy”), utworów chóralnych, symfonii i innych utworów.

Podobieństwa do „Mazurka”

Kwestię podobieństw pierwszych linii tekstu hymnu polskiego i ukraińskiego nie-

którzy badacze wyjaśniają następująco: ich zdaniem Czubiński najprawdopodobniej znał tekst pieśni Wybickiego, a swój wiersz pisał, kiedy w Imperium Rosyjskim narastały nastroje niezadowolenia z polityki carskiej, dochodziło do licznych manifestacji i wystąpień patriotycznych, zawiązywały się podziemne struktury powstańcze, słowem wiele wskazywało na zbliżający się wybuch kolejnego zrywu narodowowyzwoleńczego – powstania styczniowego.

Obydwa utwory łączy i to, że były pisane jako pieśni narodów bez państw, zagrożonych imperialną polityką silniejszego sąsiada.

W porównaniu z tekstem polskim w ukraińskim odczuwalny jest pewien fatalizm. Co prawda pierwotnie pieśń Wybickiego zaczynał się od słów „Jeszcze Polska nie umarła”, jednak później zmieniono je na „Jeszcze Polska nie zginęła”, gdyż sugestia, że państwo polskie mogło umrzeć z przyczyn naturalnych, zamiast zginąć w walce była nie do przyjęcia. W ukraińskiej pieśni „Szcze ne wmerła Ukraina” śmierć pozostała. Ponadto Czubiński odwołuje się w niej do przeszłości, wskazując na tradycyjny wizerunek Ukrainy – ofiary.

Ukraińcy, w przeciwieństwie do Polaków z czasów Wybickiego, nie mieli jasnego planu, więc aby piosenka żyła, wers o „Moskalach” wyrzucili, zastępując ambitnym „Staniemy, bracia, na krwawą bitwę od Sanu do Donu”. Nawiasem mówiąc, przywrócony tekst sprawiłby, że pieśń bardziej pasowałaby do naszych czasów, kiedy wątki o Rosjanach jako narodzie są niezwykle istotne.

Wpływy słowackie

Poza „Mazurkiem Dąbrowskiego” Czubiński miał się inspirować słowacką pieśnią „Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije” (późniejszy jej tytuł brzmiał „Hej, Słowianie”) napisaną przez poetę słowackiego i pastora luteranckiego Samuela Tomášika do melodii „Mazurka”.

Tekst ukraiński miał bardziej zdecydowany i wojowniczy charakter niż słowacki i o wiele bardziej zdeterminowany i wojowniczy niż ten, który znamy dziś.

„Szcze ne wmerła Ukraina” w pierwotnej wersji brzmiała:

*Ukraina jeszcze nie umarła
I chwala i wola,
Jeszcze nam, bracia zuchy
Los się uśmiechnie.
Zginą nasi wrogowie,
Jak rosa na słońcu,
Zapanujemy i my, bracia
w swojej stronie.*

Refren:

*Duszę i ciało położymy
Za naszą wolność
I udowodnimy, że my, bracia,
Kozackiego rodu.
Hej-hej, bracia mili,
Zabierzmy się do roboty.
Hej-hej, czas wstać,
Czas wydobywać wolę.*

*Nalewajko i Pawluk,
I Taras Trzęsiło
Z grobu nas wzywają
Na świętą sprawę.
Pamiętajmy o chwalebnej
śmierci
Rycerstwa Kozaków,
Aby nie stracić na marnie
Swojej młodości.*

*Hej Bogdanie, Bogdanie,
Chwalebny nasz Hetmanie,
Dlaczego oddałeś Ukrainę
Pogańcom Moskałom?
Aby oddać nam wolę
Polożymy głowy,
Staniemy się Ukrainy
Chwalebny synami.*

*Nasi bracia Słowianie
Już za broń się wzięli,
Nie doczeka się więc żaden
Byśmy z tyłu zostali.
Zjednoczmy się razem wszyscy,
Bracia Słowianie.
Niech giną wrogowie,
Niech wola nastanie!
Niech wola nastanie!
W niepodległej Ukrainie*

Po raz pierwszy wiersz Czubińskiego został opublikowany w grudniu 1863 roku w czwartym numerze czasopisma „Meta”, jego pierwsze publiczne wykonanie zaś miało miejsce 10 marca 1865 roku w Przemyślu, na wieczorku zorganizowanym w czwartą rocznicę śmierci poety ukraińskiego Tarasa Szewczenki.

Pieśń cieszyła się ogromną popularnością wśród walczących o wolność Ukraińców. W 1917 roku, kiedy powstała Ukraińska Republika Ludowa, na krótko (do upadku URL w 1921) stała się oficjalnym hymnem państwa ukraińskiego. W czasach Związku Sowieckiego była zakazana. Powróciła, kiedy Ukraina uzyskała niepodległość. Status hymnu narodowego nadała mu Rada Najwyższa Ukrainy 15 stycznia 1992 roku.

Tetiana Petrowska

Narodowe Czytanie 2022 w Żytomierzu

Na lekturę jedenastej edycji akcji organizowanej przez Prezydenta RP zostały wybrane „Ballady i romanse” Adama Mickiewicza. Dzieło narodowego wieszcza czytano w Bibliotece Obwodowej im. Olega Olżycza.

Uczestnicy Narodowego Czytania / Учасники Народного читання

Co roku Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie jest inicjatorem Narodowego Czytania w Żytomierzu. Również w tym roku, 10 września, ŻOZPU wspólnie z Punktem Informacyjno-Edukacyjnym KUL zaprosił miłośników polskiej literatury z miasta i obwodu do uczestnictwa w tej akcji. To ważne wydarzenie tradycyjnie połączono z uroczystą inauguracją roku szkolnego w Polskiej Szkole Sobotnio-Niedzielniej im. I. J. Paderewskiego.

Wśród słuchaczy byli uczniowie, nauczyciele, pracownicy biblioteki i seniorzy / Серед слухачів були студенти, викладачі, бібліотечні працівники та літні люди

Nie wszyscy uczestnicy czytania stawili się w Bibliotece Obwodowej im. Olega Olżycza. Część osób połączyła się online.

Sala biblioteki wypełniona była niemal po brzegi. Uczniowie polskiej szkółki, nauczyciele, pracownicy biblioteki i seniorzy z niecierpliwością czekali na spotkanie z wierszami Adama Mickiewicza. Wydane dwieście lat temu w Wilnie „Ballady i romanse” zapoczątkowały epokę romantyzmu w literaturze polskiej. „Romantyzm to fundament nowoczesnej tożsamości naszego narodu. To serce naszej historii i kultury oraz naszej wolności i miłości” – podkreślał prezydent Andrzej Duda, zapowiadając wybór zbioru poezji wieszcza na lekturę tegorocznej edycji Narodowego Czytania.

Przybyłych powitała prezes Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie Wiktoria Laskowska-Szczur i odczytała list prezydenta RP do uczestników Narodowego Czytania. „Romantyzm to istota polskości – napisał Andrzej Duda. – (...) To epoka zmagania z zaborcą, utrwalona w biografii Adama Mickiewicza oraz tych wszystkich polskich patriotów, uczestników tajnych stowarzyszeń i powstań, działaczy emigracyjnych i spiskowców, którzy na różne sposoby, w kraju i na obczyźnie, czynem i słowem toczyli bój o su-

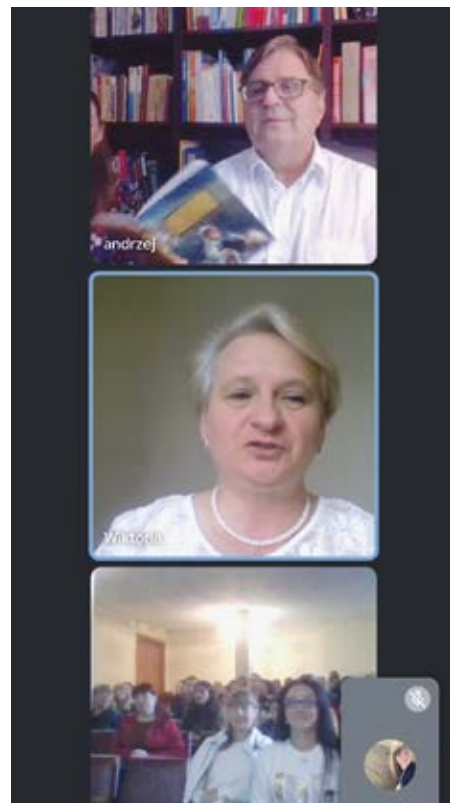
werenną Rzeczpospolitą. Powstało wówczas głośne hasło »za naszą i waszą wolność«, które wciąż jest uniwersalnym zawołaniem narodów walczących o niepodległość.

Zwłaszcza dziś, w obliczu rosyjskiej agresji na Ukrainę, wolnościowe idee romantyzmu znów są niezwykle aktualne. I to zarówno te, które zagrzewają do boju o suwerenność, wzmacniają odwagę i męstwo, jak i te, które przedkładają czucie i wiarę nad obojętność i które kształtują postawę solidarności z uciskanymi. Za naszą wschodnią granicą dzieje się to, czego sami niejednemu raz doświadczyliśmy w historii”.

Strofy Mickiewicza czytali: prezesi organizacji polskich Wiktoria Laskowska-Szczur, Walentyna Żurawłowa, nauczyciele języka polskiego Alina Laskowska, Olena Staniszevska, Anetta i Andrzej Piotrowicz (ORPEG), członkowie organizacji polskich, uczniowie Polskiej Szkoły Sobotnio-Niedzielniej im. Ignacego Jana Paderewskiego, studenci KUL oraz mieszkańcy Żytomierza. Każdy z zebranych odczytał wybrany fragment, przenosząc słuchaczy w romantyczną krainę duchów i tajemnic.

Trzeba zaznaczyć, że wojna sprawiła, iż polska społeczność jest wyjątkowo spragniona kontaktu ze słowem polskim, z polską kulturą.

„Po raz pierwszy, ze względu na agresję rosyjską, jesteśmy zmuszeni do wybrania

Część osób uczestniczyła w czytaniu online / Учасники заходу читали тексти також онлайн

hybrydowej formy Narodowego Czytania, ale całym sercem jestem z Wami! – powiedziała Wiktoria Laskowska, która z obecnymi w Żytomierzu łączyła się z Polski. – Wielu uczniów naszej szkoły pozostało w Polsce, niektórzy stali się studentami wyższych uczelni. Jestem z nich dumna! Swoje osiągnięcia zawdzięczają naszej szkole, Związkowi Polaków, nauczycielom. Wierzę, że w tym szczególnym dla nas wszystkich czasie, kiedy spotykamy się razem, polska literatura jeszcze silniej nas jednoczy. Życzę zdrowia, siły i wytrwałości w nowym roku szkolnym i pokoju!”.

Miłe słowa podziękowania skierowały pod adresem szkoły i nauczycieli były uczennice, a teraz studentki KUL Dasza Kowal i Olena Dobrzańska. O swojej drodze ze szkolnej ławki na uniwersytet oraz o obronie pracy doktorskiej opowiedziała Olena Staniszevska, która ze wzruszeniem podziękowała za wsparcie, jakie otrzymała, i zachęcała do nauki języka polskiego.

Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątki. Na zakończenie spotkania wszyscy uczestnicy otrzymali dyplomy z okolicznościową pieczęcią „Narodowego Czytania”.

Wiktoria Laskowska-Szczur

ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України"

запрошує на навчання:

**ПОЛЬСЬКОЇ
МОВИ**

на А1-В2

zozpu.org

Polska Szkoła

Sobotnio-Niedzielna

im. I.J.Paderewskiego

Ліцензія Міністерства освіти і науки України Серія АА № 133315

- * Польська мова для дітей з кваліфікованими педагогами;
- * Підготовка до вступу у польський виш (польська мова, література, історія);
- * Підготовка до співбесіди на Карту поляка;
- * Польська історія, культура і традиції для всіх вікових категорій;
- * Заняття з носіями мови;
- * Ліцензійна сертифікація знань після завершення курсу;
- * Цікаві проекти для ознайомлення з культурою Польщі;
- * Освітні програми у Польщі;
- * Майстер-класи для дітей та дорослих.

За детальною інформацією та для запису звертайтеся:
м. Житомир, вул. Театральна 17/20 каб. 111
вівторок, четвер з 16:00-18:00
+38(067) 01 01 446; e-mail: zpuzytomierz@gmail.com

Pomoc humanitarna za pośrednictwem wolontariuszy Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie dociera do najbardziej potrzebujących / Волонтери ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України" передають гуманітарну допомогу тим, хто її потребує

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, korzystając z pomocy Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie, przekazał wojskowej jednostce medycznej na Ukrainie karetkę i leki / Швидка допомога з ліками від Управління Маршалка Сілезького воєводства за сприяння ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України" передана військовій медичній частині

Kierownictwo jednostki wojskowej nagrodziło Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie za pomoc w czasie agresji / Керівництво військових частин нагородили подякою ГО "Житомирська обласна Спілка поляків України", яка була передана військовій медичній частині

POLACY – RODAKOM, RAZEM POMAGAMY!
Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie
PKO Bank Polski SA
02 1020 2368 0000 2602 0650 4080 (PLN, EURO)